

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

VIEŠOJI ĮSTAIGA LIETUVOS ENERGETIKOS AGENTŪRA

**LIETUVOS RESPUBLIKOS 2019 METŲ
PAŽANGOS SIEKIANČIŲ NACIONALINIŲ
ENERGIJOS VARTOJIMO
EFEKTYVUMO TIKSLŲ ATASKAITA**

2021 m., Vilnius

Turinys

1. Santrauka	2
2. Pagrindiniai 2019 m. ekonominiai ir energetiniai rodikliai	3
3. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas	4
4. Pramonė	7
5. Transportas.....	8
6. Svarbiausios 2019 metais įgyvendintos teisėkūros priemonės	10
6.1. Lietuvos Respublikos įstatymai.....	10
6.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai	10
6.3. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymai	11
6.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai	13
6.5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymai.....	15
6.6. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymai	16
7. Valstybės pastatų atitiktis energinio naudingumo reikalavimams.....	16
8. Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones.....	18
8.1. Daugiabučių namų atnaujinimas.....	18
8.2. Akcizai ir mokesčiai degalams	20
8.3. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas.....	21
8.3.1. <i>Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa</i>	23
8.3.2. <i>Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu</i>	24
8.3.3. <i>Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu</i>	24
8.3.4. <i>Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo programa</i>	24
8.3.5. <i>Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo programa</i>	24
8.3.6. <i>Valstybės investicijų, Klimato kaitos ir kitų programų viešosios paskirties pastatai</i>	25
8.3.7. <i>Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių visuomeninės paskirties pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai</i>	25
8.3.8. <i>Savivaldybių viešųjų pastatų projektai, įgyvendinantys energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones</i>	25
8.4. Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse	25
8.4.1. <i>Lietuvos Respublikos Ekonomikos ir inovacijų priemonė „Auditas pramonei LT“</i>	26
8.4.2. <i>Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalies susigrąžinimo lengvata pramonės įmonėms</i>	26
8.5. Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas	27
8.6. Energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimas	28
8.7. Savivaldybių viešojo transporto parko atnaujinimo įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones įgyvendinti energijos efektyvumo didinimo projektai.....	28
8.8. Klimato kaitos, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos.....	29
8.9. Papildomos energijos efektyvumo didinimo priemonės, kurių Lietuva imasi, kad pasiektų 2020 m. tikslus	32

1. Santrauka

2019 metų pažangos siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ataskaita (toliau – Ataskaita) suteikia pagrindą stebėti šalies pažangą, padarytą siekiant nacionalinių 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslų.

Ataskaitai parengti buvo naudojami Lietuvos statistikos departamento, koordinuojančio šalies oficialios statistikos rengimą bei kitų valstybės institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų oficialiai pateikti duomenys.

Ataskaitoje pateikiami 2018 ir 2019 m. Lietuvos Respublikos ekonominiai ir energetiniai rodikliai, bendrosios pirminės ir galutinės energijos bei energijos suvartojimo transporto sektoriuje tendencijos, taip pat duomenys apie svarbiausias 2020 m. įgyvendintas teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvas, padedančias siekti nacionalinių 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslų, informacija apie valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atitiktį energinio naudingumo reikalavimams.

Ataskaitoje aprašomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonės:

- Mokesčiai ir akcizai degalams;
- Daugiabučių namų atnaujinimas;
- Viešųjų pastatų atnaujinimas;
- Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse;
- Susitarimai su energijos tiekėjais dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo;
- Susitarimai su energetikos įmonėmis dėl energijos sutaupymo;
- Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse;
- Viešojo transporto parko atnaujinimas, įsigyjant naujas ekologiškas transporto priemones;
- Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas įgyvendintos energijos taupymo priemonės;
- Šilumos gamybos įrenginių keitimas (modernizavimas) namų ūkių sektoriuje.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonių finansavimo šaltiniai yra ES struktūrinių fondų lėšos, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos ar privačios lėšos.

Bendras visų priemonių sutaupyta energijos kiekis nuo 2014 iki 2019 metų, skaičiuojant suminiu (akumuliaciniu) metodu, **iki 2020 m. sudaro 11 500,92 GWh**. Lietuvos Respublikos pagal energijos vartojimo efektyvumo didinimo programas/priemones sutaupyta energijos kiekiai pateikiami 1.1 lentelėje. Sutaupyta energijos kiekių detalizavimas pateikti Ataskaitos 8 skyriuje „Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones“.

1.1 lentelė. Sutaupyta energijos kiekiai Lietuvos Respublikoje 2019 m. duomenimis, GWh

Priemonė	2014–2019 m. įdiegtų priemonių prognozuojami akumuliuoti sutaupymai 2020 m., GWh
	2014–2020
Daugiabučių namų atnaujinimas	2971,08
Akcizai ir mokesčiai degalams ¹	4626,04
Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas	573,70
Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai ¹	392,77
Energijos sutaupymo susitarimai su energetikos įmonėmis	1653,61
Viešojo transporto parko atnaujinimas	6,51
Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programas įgyvendintos energijos taupymo priemonės ²	1 165,61

¹Priemonės galiojimo trukmė – vieneri metai.

²Pateikiama vertė pakito atskyrus viešojo transporto parko atnaujinimą kaip atskirą priemonę bei įvertinus oficialaus reprezentatyvaus šaltinio 2021 m. Lietuvos ilgalaikės renovacijos strategijos duomenis.

Priemonė	2014–2019 m. įdiegtų priemonių prognozuojami akumuliuoti sutaupymai 2020 m., GWh
	2014–2020
Šilumos gamybos įrenginių keitimas (modernizavimas) namų ūkių sektoriuje	111,6
Viso:	11 500,92

Gerėjantys Lietuvos Respublikos ekonominiai ir energijos produktyvumo rodikliai (4,897 EUR/kgne, EUROSTAT duomenimis) bei nuoseklus energijos suvartojimo efektyvumo lygio artėjimas prie Europos Sąjungos vidurkio turi teigiamos įtakos šalies konkurencingumui regioniniame ir globaliame lygmenyje bei prisideda prie šalies energijos vartojimo efektyvumo didinimo, išmetamų į aplinką teršalų ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo.

2. Pagrindiniai 2019 m. ekonominiai ir energetiniai rodikliai

Lietuvos Respublikos 2018–2019 metų statistinė informacija, kuri yra susijusi su energijos vartojimo efektyvumu, teikiama Ataskaitos 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė. Lietuvos Respublikos statistiniai rodikliai 2018–2019 m.

Rodiklis (matas)	2018 m. ³	2019 m.	Skirtumas	Pokytis Proc.
Suvartotas pirminės energijos kiekis (bendrosios vidaus sąnaudos) (ktne)	7712,9	7784,3	71,4	0,93
Suvartotas galutinės energijos bendrasis kiekis (ktne)	5574,1	5583,5	9,4	0,17
Suvartotas galutinės energijos kiekis:	—	—	—	—
— pramonėje (ktne)	1062,1	1069,6	7,5	0,71
— transporte (ktne)	2208,4	2284,4	76	3,44
— paslaugų sektoriuje (ktne)	651,3	627	-24,3	-3,73
— namų ūkiuose (ktne)	1499,7	1447,7	-52	-3,47
Bendrosios pridėtinės vertės dydis to meto kainomis:	—	—	—	—
— pramonės sektoriuje (mln. eurų) (B_E sekcijos pagal EVRK 2)	8719	9106	387	4,44
— paslaugų sektoriuje (mln. eurų) (G_T sekcijos pagal EVRK 2)	27812	29952	2140	7,69
Tame skaičiuje:				
— transporto ir saugojimo sektoriuje (mln. eurų) (H sekcija pagal EVRK 2)	4950,3	5592,8	642,5	12,98
— namų ūkiuose ⁴ (mln. eurų) (T sekcija pagal EVRK 2)	38,9	45,1	6,2	15,94
Namų ūkių disponuojamųjų pajamų dydis to meto kainomis (mln. eurų)	27178	30362	3184	11,72

³ Lietuvos statistikos departamento duomenys, pateikti 2020-02-28 raštu Nr. SD-116.

⁴ Namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu.

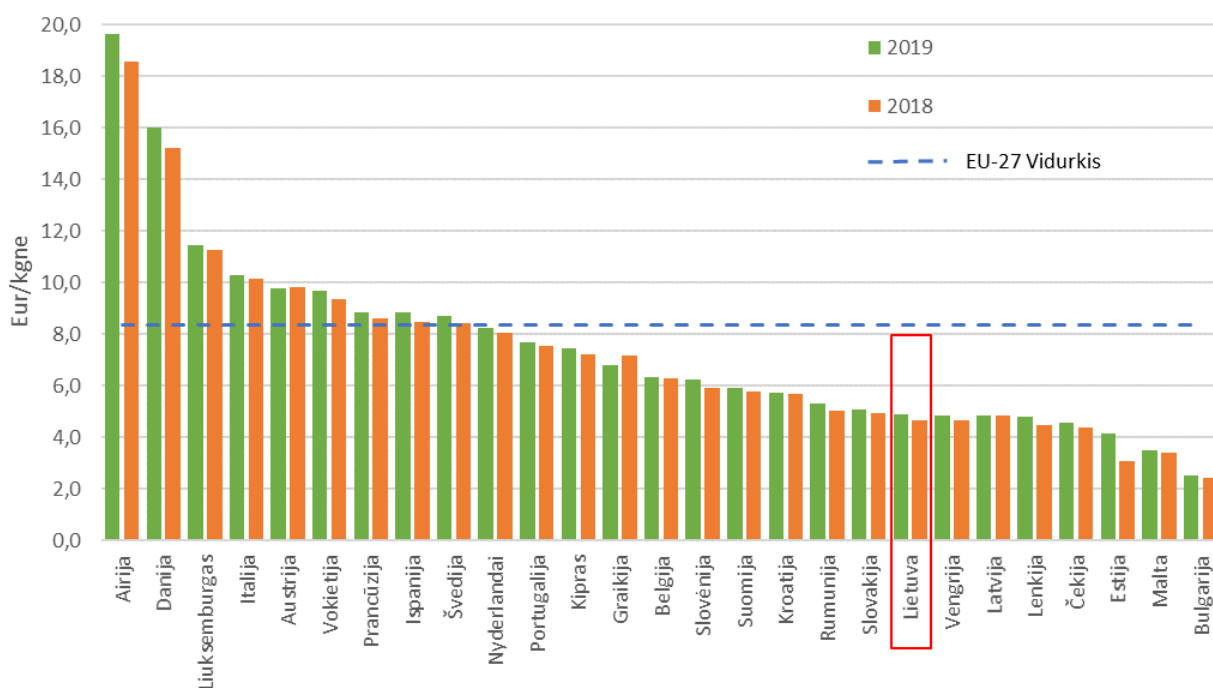
Rodiklis (<i>matas</i>)	2018 m. ³	2019 m.	Skirtumas	Pokytis Proc.
Bendrojo vidaus produkto vertė to meto kainomis (<i>mln. eurų</i>)	45264	48797	3533	7,81
Šiluminėse ir kogeneracinėse elektrinėse pagamintos energijos kiekis:	—	—	—	—
— elektra (<i>MWh</i>)	1089213	1210488	121275	11,13
— šiluma (<i>MWh</i>)	3726853	3328550	-398303	-10,69
Pramonės įmonėse, naudojant cheminių procesų energiją, pagamintas šilumos kiekis (<i>MWh</i>)	3131166	3064993	-66173	-2,11
Sunaudotas kuro kiekis:	—	—	—	—
— elektrai ir šilumai gaminti šiluminėse elektrinėse (<i>ktne</i>)	487,8	453,9	-33,9	-6,95
— šilumai gaminti katilinėse (<i>ktne</i>)	591,8	554,4	-37,4	-6,32
Keleivio kilometrų skaičius (<i>tūkst. pkm</i>)	5129709	4859173	-270536	-5,27
Tonkilometrų skaičius (<i>tūkst. tkm</i>)	54904704	69629280	14724576	26,82
Mišriojo vežimo kilometrų skaičius (<i>pkm + tkm</i>)	60034413	74488453	14454040	24,08
Vidutinis metinis gyventojų skaičius (<i>vnt.</i>)	2828403	2794137	-34266	-1,21

Kaip nustatyta Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 332 „Dėl Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“, reikalaujama pateikti paaiškinimus sektoriams, kuriuose energijos vartojimas stabilus arba didėja, todėl pramonės, transporto analizė pateikiama tolimesniuose Ataskaitos skyriuose.

3. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas

Lietuvos ekonominiai ir energetiniai rodikliai 2019 m. gerėjo. Tai rodo energijos produktyvumo rodiklis (bendrasis energijos suvartojimo efektyvumo rodiklis), kuris 2018 m. buvo geriausias tarp Baltijos šalių ir siekė 4,67 EUR/kgne, o 2019 metais pasiekė 4,897 EUR/kgne. Energijos produktyvumo rodiklis nurodo šalies energijos vartojimo efektyvumą ir leidžia atskirti energijos suvartojimą nuo šalies ekonomikos augimo (angl. *decoupling*). Jis rodo, kiek prekių ir paslaugų šalyje buvo sukurta su konkrečiu energijos kiekiu (eurų ir konkretaus energijos kiekio kgne santykis) (3.1 pav.). Bendras 27 valstybių narių energijos produktyvumo vidurkis yra 8,358 EUR/kgne – 3,461 EUR/kgne didesnis nei Lietuvos.

3.1 pav. Energijos produktyvumas Europos Sąjungos valstybėse narėse 2018-2019 m.

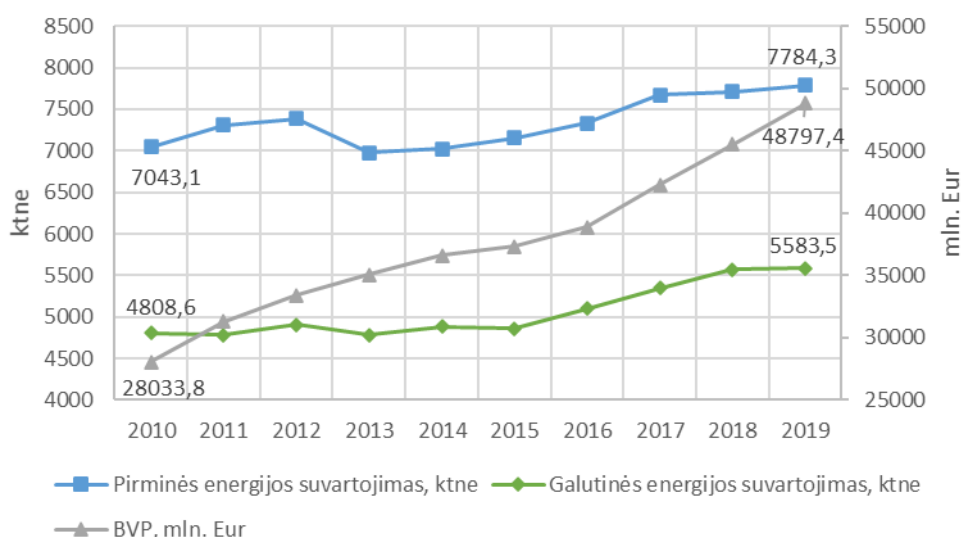

Šaltinis: EUROSTAT 2021-03-19

2010–2019 m. pirminės ir galutinės energijos suvartojimas kito nežymiai – pirminės energijos sąnaudos išaugo 10,52 proc., (nuo 7043,1 ktne iki 7784,3 ktne) galutinės – 16,12 proc. (nuo 4808,6 ktne iki 5583,5 ktne), tačiau šalies BVP šiuo laikotarpiu išaugo 74,07 proc. (nuo 28033,8⁵ iki 48797,4 mln. Eur).

2019 m., lyginant su 2010 m., šalyje buvo sukurta daugiau prekių ir paslaugų, sunaudojant nežymiai didesnę energijos kiekį (3.2 pav.).

3.2 pav. Pirminės ir galutinės energijos suvartojimas (ktne) ir šalies BVP (mln. eurų)

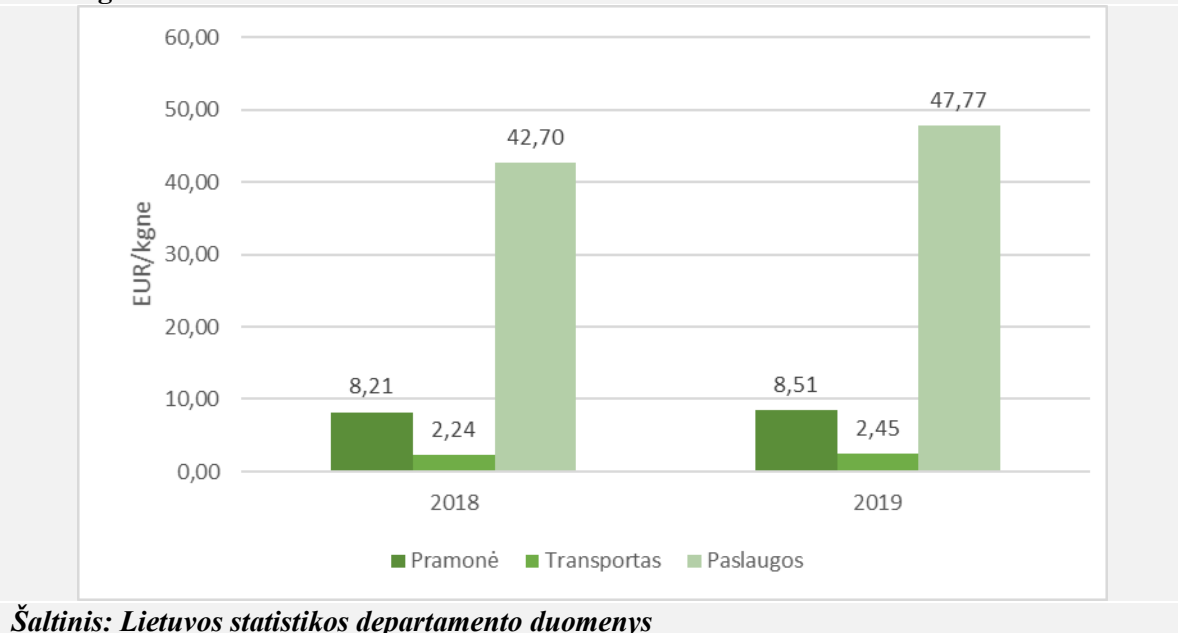

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

3.3 paveikslas iliustruoja skirtingų energetikos sektorių produktyvumą ir parodo pokyčius 2018–2019 m. laikotarpiu.

⁵ Patikslinta pagal naujausius Lietuvos statistikos departamento duomenis 2021-03-18. Lietuvos statistikos departamentas kasmet peržiūri ir patikslina praėjusių metų pagrindinius statistinius šalies rodiklius.

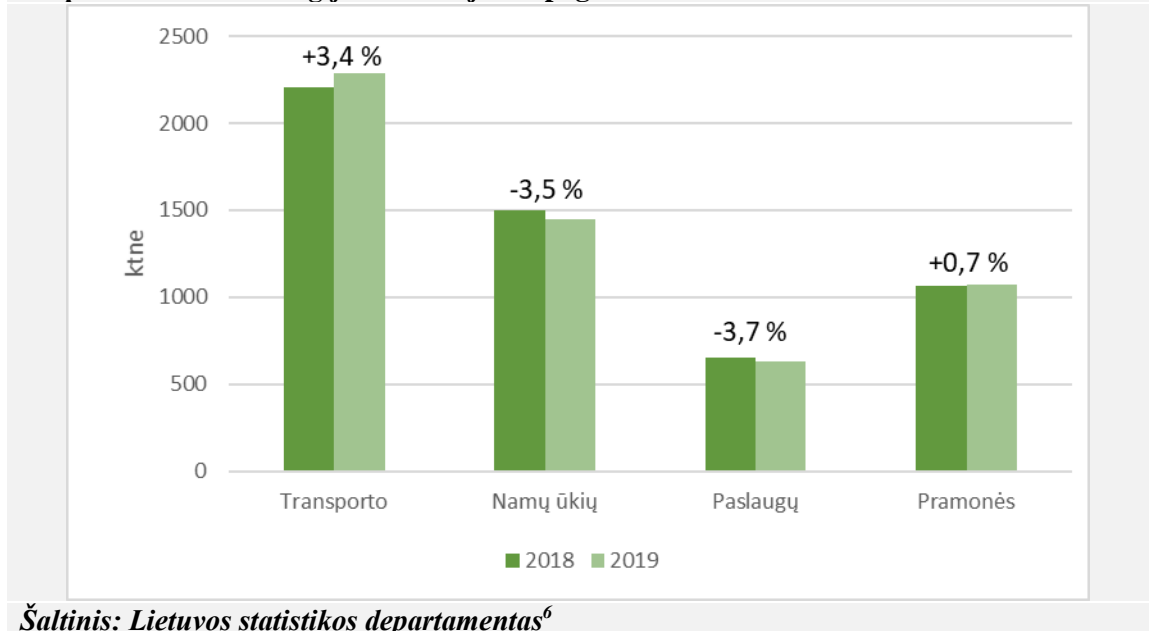
3.3 pav. Energijos produktyvumas Lietuvoje pagrindiniuose sektoriuose 2018–2019 m., EUR/kgne

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys

2018–2019 m. galutinės energijos suvartojimas pagal sektorius pateiktas 3.4 paveiksle. Didžiausias teigiamas energijos suvartojimo pokytis (suvartojimo augimas) šiuo laikotarpiu fiksuotas transporto sektoriuje (+3,4 proc.), pramonės sektoriuje (+0,7 proc.), tuo tarpu namų ūkių ir paslaugų sektoriuose (atitinkamai -3,5 ir -3,7 proc.) galutinės energijos suvartojimas mažėjo.

3.4 pav. Galutinės energijos suvartojimas pagal sektorius

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas⁶

Energijos suvartojimas transporto sektoriuje augo dėl nuosekliai augančių krovinių ir keleivių vežimo srautų, augančios sektoriaus pridėtinės vertės bei efektyvios valstybės institucijų tęstinės kovos su kontrabandinėmis degalų (dyzelino) patekimu, į šalies teritoriją iš trečiųjų valstybių, politikos (Ataskaitos 5 skyrius „Transportas“).

⁶ 2018 metų Lietuvos statistikos departamento duomenys, pateikti 2020-02-28 raštu Nr. SD-116.

Paslaugų ir namų ūkių sektoriuose energijos suvartojimas 2019 m. lyginant su praėjusiais metais mažėjo, todėl vadovaujantis Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos aprašo nuostatomis pateikti paaiškinimus sektoriams, kuriuose energijos vartojimas mažėja nėra reikalinga.

Pramonėje pagrindinės energijos augimo tendencijos buvo susijusios su gamybos apimčių išaugimu, technologijų diegimu bei darbo našumo didinimu. Pramonės sektoriuje parduodamos produkcijos apimtys augo, tiek vietos, tiek užsienio rinkose (2018 m. 22,6 mlrd. Eurų, 2019 m. 23,3 mlrd. Eurų, Lietuvos statistikos duomenimis), kas savo ruožtu didinimo energijos sąnaudas šiame sektoriuje (Ataskaitos 4 skyrius „Pramonė“).

4. Pramonė

Vertinant Lietuvos Respublikos priešpaskutinių metų (X^[7]-2 metai) situaciją ir pokyčius pramonėje, nustatyta, kad 2019 m. galutinės energijos suvartota 7,5 ktne (0,71 proc.) daugiau, lyginant su 2018 m. Apie tai detalesnė informacija pateikta Ataskaitos 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė. Energijos ir kuro suvartojimas pramonėje 2018–2019 m., ktne

Energija / energijos išteklius	2018 m.	2019 m.	Skirtumas	Pokytis Proc.
Suvartota energijos				
Elektros energija	303,5	313,5	10,0	3,30
Šilumos energija	230,4	220,0	-10,4	-4,51
Suvartota galutinės energijos				
Iš viso	1062,1 ⁸	1069,6	7,5	0,71
Suvartota kuro				
Akmens anglis	81,1	93,5	12,4	15,29
Malkos ir kurui skirtos medienos atliekos	104,5	103,9	-0,6	-0,57
Gamtinės dujos	296,6	289,2	-7,4	-2,50
Kitas kuras	46,3 ⁹	48,6	2,3	4,97

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas 2021-03-16

Didžiausias pokytis energijos ir kuro suvartojime 2018–2019 metų laikotarpiu pramonės sektoriuje įvyko akmens anglies suvartojime, jos vartojimas išaugo 15,29 proc. Bendrame šalies akmens anglies kuro balanse AB „Akmenės cementas“ sunaudoja ne mažiau kaip 80 proc. viso anglies kuro suvartojimo. 2019 metais AB „Akmenės cementas“ produkcijos gamyba išaugo 6 proc., todėl akmens anglies vartojimo augimas yra siejamas su šioje įmonėje vykstančiais gamybos procesais, didėjančiomis gamybos apimtimis.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento skelbiama informacija (Ataskaitos 4.1 pav.), 2019 m.¹⁰ pramonės produkcijos iš viso parduota už 23,3 mlrd. eurų to meto kainomis, o tai 3,5 proc. palyginamosiomis kainomis daugiau nei 2018 m. Tais pačiais metais gamintojų parduotos produkcijos dalis (nuo visos sumos) užsienio rinkose išaugo iki 14,9 mlrd. eurų (sudarė 63,8 proc.).

Pažymėtina, kad 2018 m.¹¹ pramonės produkcijos iš viso buvo parduota už 22,6 mlrd. eurų to meto kainomis, o tai palyginamosiomis kainomis buvo 5,1 proc. daugiau nei 2017 m. Tais pačiais metais užsienio rinkose gamintojų parduodamos produkcijos dalis (nuo visos sumos) siekė 14,4 mlrd. eurų (sudarė 63,5 proc.).

⁷Einamieji metai

⁸ Lietuvos statistikos departamento duomenys, pateikti 2020-02-28 raštu Nr. SD-116.

⁹ Pateikiama vertė pakito, nes įskaiciuota pramonės atliekos (neatsinaujinančios)

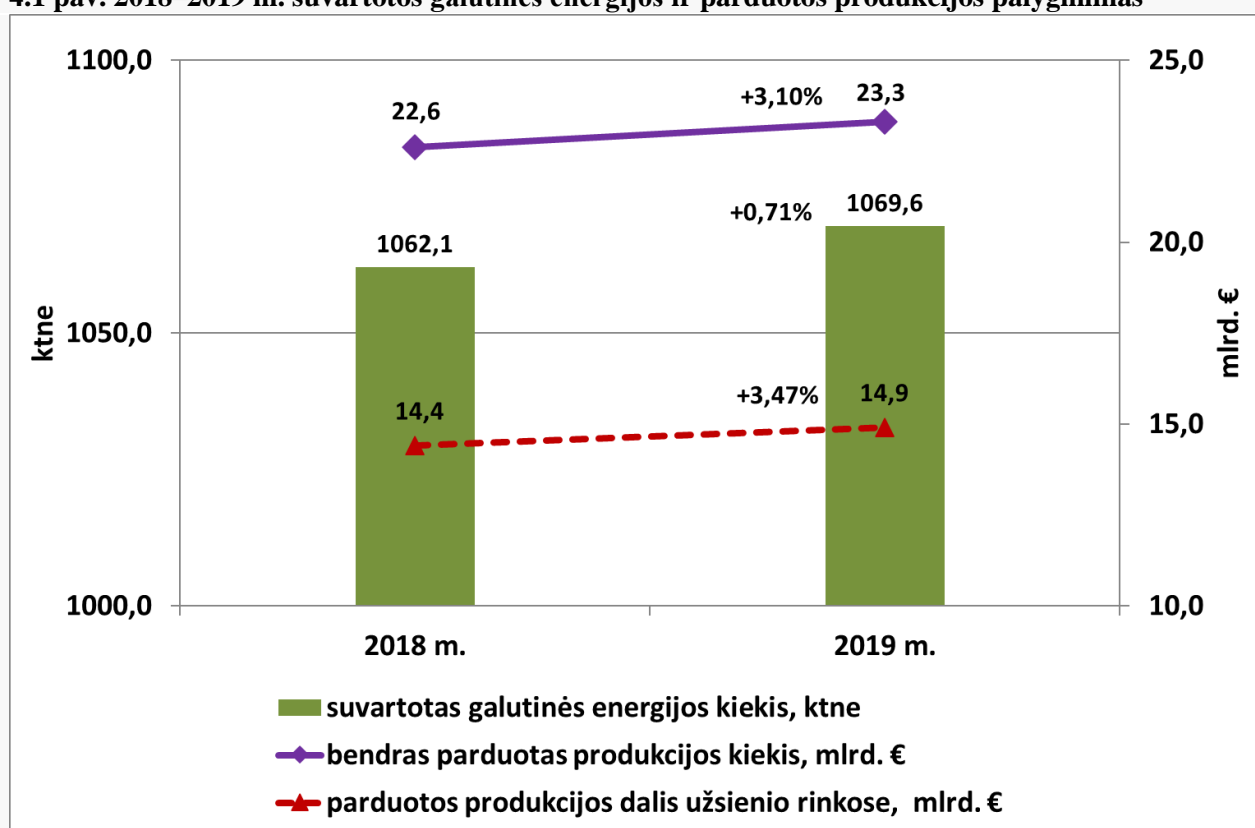
¹⁰ <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?eventId=234595>

¹¹ <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=6104355#>

2019 m. sparčiausiai augo kitų (ne variklinių) transporto priemonių ir įrangos produkcija – 40,1 proc., kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių – 33,4 proc., mašinų ir įrangos remonto ir įrengimo – 26,9 proc., metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius – 17,5 proc., tekstilės gaminių – 11,8 proc. Sumažėjo pagrindinių metalų gamyba – 42,4 proc., odos ir odos dirbinių – 16,9 proc.

Vienas iš pagrindinių produkcijos apimčių augimo faktorių – eksportas. Pagal Lietuvos pramonininkų konfederacijos duomenis¹² 2019 m. pagrindiniai Lietuvos pramonės sektoriai pasirodė gana atsparūs išorės sukrėtimams, tokiems kaip Brexit'ui, JAV-Kinijos prekybos karams, Vokietijos automobilių pramonės ar Švedijos kronos nuosmukiui. Svarbiausi prekybos partneriai išliko tie patys. Vokietija ir Lenkija pasidalijo po didžiausias viso lietuviškos kilmės prekių eksporto struktūros dalis: pirmoji 9,41 proc., antroji – 8,78 proc. Palyginti su 2018 m. pirmuoju pusmečiu, eksportas į Vokietiją augo 6,65 proc., o į Lenkiją susitraukė 2,51 proc. Eksportas į Jungtinę Karalystę, priešingai nei buvo galima tikėtis, taip pat didėjo: per metus čia eksportavome 2,37 proc. daugiau. Apskirtai per metus lietuviškos kilmės prekių eksporto apimtys padidėjo 2,93 proc. Dar daugiau, per metus į likusį pasaulį eksportuota 7,94 proc. daugiau (tendencija kuri tęsėsi visą dešimtmetį).

4.1 pav. 2018–2019 m. suvartotos galutinės energijos ir parduotos produkcijos palyginimas

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

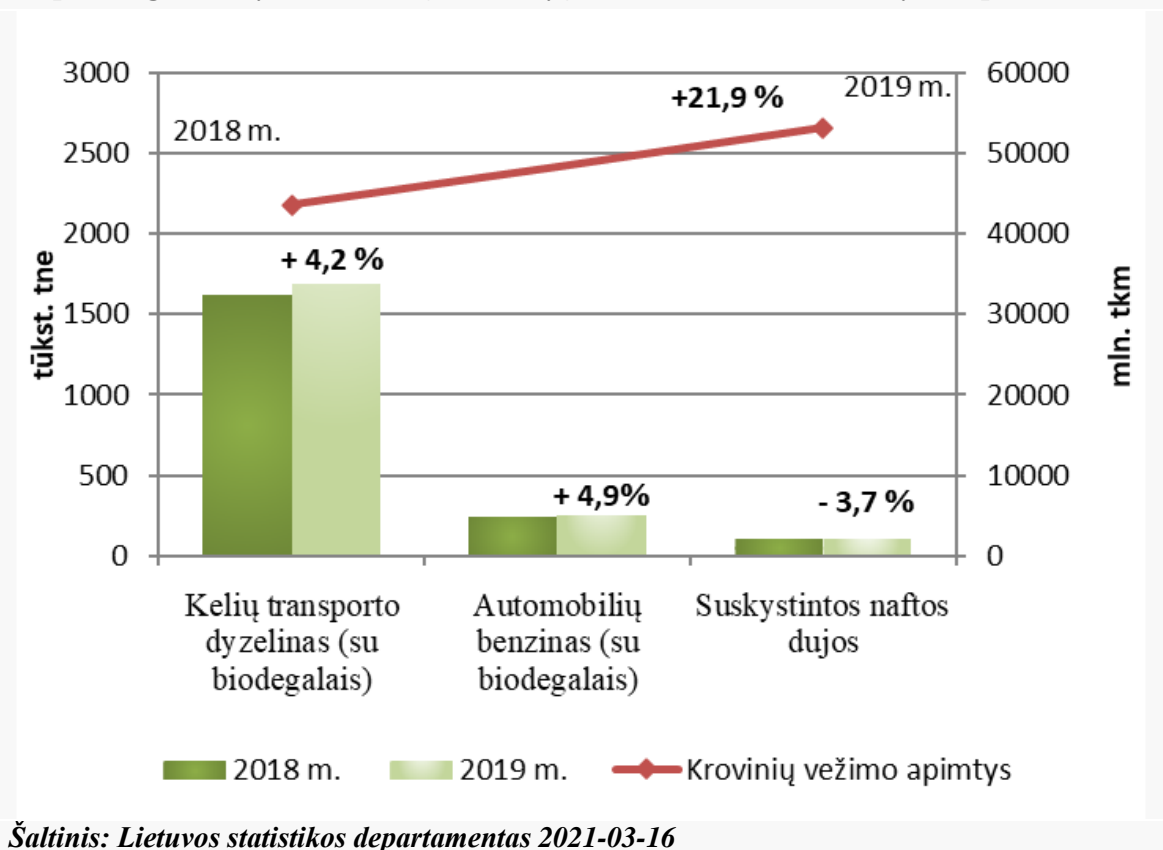
5. Transportas

Šiame skyriuje detaliau apžvelgiamas transporto sektorius, kuriame energijos suvartojimas paskutinį dešimtmetį auga.

Kuro ir energijos galutinis suvartojimas transporto sektoriuje 2010–2019 m. augo 47,8 proc. Šis augimas daugiausia buvo sąlygotas augančio kelių transporto dyzelino suvartojimo. Pastaruoju 2018–2019 m. laikotarpiu kelių transporto dyzelino suvartojimas išaugo 4,2 proc., automobilių benzino suvartojimas išaugo 4,9 proc., o suskystintų naftos dujų sumažėjo 3,7 proc., (5.1 pav.).

¹² https://www.lpk.lt/wp-content/uploads/2020/08/LPK_metine_ataskaita_2019-m.-FINAL.pdf

5.1 pav. Pagrindinių kuro ir energijos rūšių galutinis suvartojimas kelių transporte

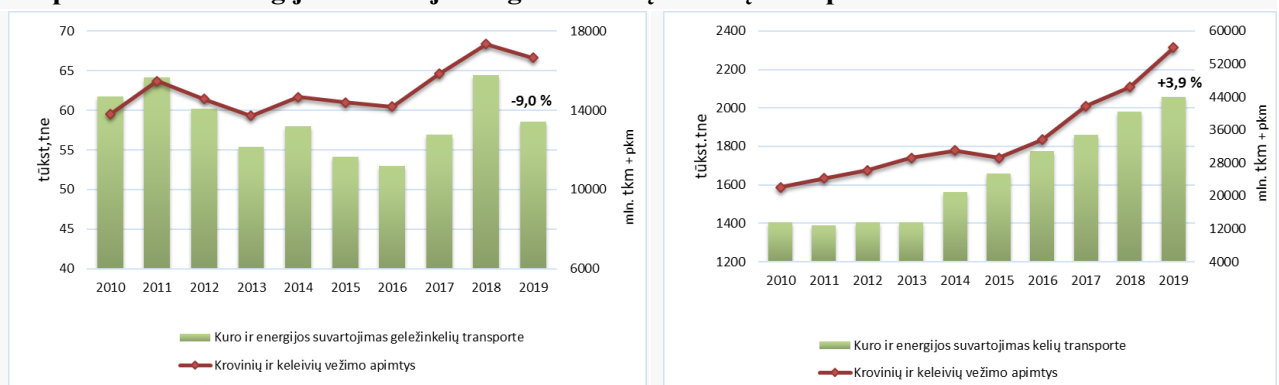

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas 2021-03-16

Ši didėjanti kelių transporto dyzelino ir benzino suvartojimą lėmė 2019 m. išaugusios krovinių vežimo apimtys – 21,9 proc. – palyginus su 2018 m. atitinkamu laikotarpiu.

Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių transporte 2011–2016 metais mažėjo, o nuo 2016 metų pradėjo didėti, 2018 m. padidėjo – 13,2 proc., o 2019 m. vėl įvyko nuosmukis – 9,0 proc., lyginant su 2018 m. Šiuos metinius pokyčius lemia AB „Lietuvos geležinkeliai“ krovinių ir keleivių vežimo apimtys. Kuro ir energijos suvartojimas kelių transporte 2014–2019 metais kasmet augo maždaug 4–7 proc., dėl didėjančių krovinių ir keleivių srautų. (5.2 pav.)

5.2 pav. Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių ir kelių transporte

Kuro ir energijos suvartojimas geležinkelių transporte

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas 2021-03-16

Kuro ir energijos suvartojimas kelių transporte

6. Svarbiausios 2020 metais įgyvendintos teisėkūros priemonės

6.1. Lietuvos Respublikos įstatymai

2020 m. priimti visi teisės aktai bei teisės aktų pakeitimai, įgyvendinantys 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2002, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, nuostatas.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme numatytas tikslas - užtikrinti, kad 2030 metais Lietuvos pirminės energijos suvartojimas būtų ne didesnis kaip 5 462 ktne, galutinės energijos suvartojimas – ne didesnis kaip 4 526 ktne ir suminis energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių sutaupyta energijos kiekis – ne mažesnis kaip 27 280 GWh. Reglamentuotas energijos vartojimo efektyvumo didinimo pirmumas – priimant sprendimus dėl energijos perdavimo ar skirstymo tinklų ar sistemų planavimo ir finansavimo, pirmenybė teikiama energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėms, mažinančioms energijos paklausą, jeigu jos yra ekonomiškai efektyvesnės, negu atitinkami su energijos pasiūla susiję sprendimai.

Siekdamos pakeisti situaciją, kai namų ūkiai didžiąją savo pajamų dalį turi skirti energijai, valstybės institucijos turi užtikrinti, kad, įgyvendinant esamas arba naujas energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemones, pirmenybė teikiama namų ūkiams ir socialiniams būstams, kurie atitinka Vyriausybės patvirtintus energetinio skurdo rodiklius. (2020 m. birželio 4 d. įstatymas Nr. XIII-3015)

Įgyvendinant 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos (ES) 2018/844, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo 14 ir 15 straipsnių nuostatas Energetikos įstatyme reglamentuoti pastatuose įrengtų šildymo sistemų ir kombinuotųjų šildymo ir vėdinimo sistemų, kurių vardinė atiduodamoji galia didesnė kaip 70 kW, pastatuose įrengtų dujomis kūrenamų katilų, pastatuose įrengtų oro kondicionavimo sistemų ir kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų, kurių vardinė atiduodamoji galia didesnė kaip 70 kW tikrinimo reikalavimai.

Įstatymas papildytas sąvokomis Bandomoji energetikos inovacijų aplinka – visuma priemonių, kurios asmenims leidžia realioje aplinkoje laikinai diegti ir išbandyti naudą visuomenei teikiančias energetikos inovacijas, ribojant tokios asmenų veiklos mastą ir taikant kitas vartotojų ir visuomenės interesų apsaugos priemones ir Energetikos inovacijos – nauji ar iš esmės patobulinti produktai, technologijos, verslo sprendimai, paslaugos, tokių produktų ir paslaugų teikimo būdai, veiklos modeliai, kurie dėl naujų ar naujai pritaikytų technologijų arba dėl kitų priežasčių gali teigiamai veikti energetikos veiklą ir teikti naudą visuomenei. (2020 m. balandžio 28 d. įstatymas Nr. XIII-2867)

6.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai

Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programoje numatyta, kad kai atnaujinamo (modernizuojamo) daugiabučio namo plotas daugiau kaip 1500 m², projekte turi būti numatyta įrengti saulės šviesos energijos elektrinę bendrosioms pastato reikmėms, išskyrus tuos atvejus, kai elektrinei įrengti nėra techninių galimybių.

Taip pat nustatyta, kad tuo atveju jeigu daugiabutis namas nepatenka į savivaldybės šilumos ūkio specialiajame plane numatytą centralizuoto šilumos tiekimo teritoriją, biokuro katilinių ar katilų šilumos energijai gaminti ir (ar) karštam vandeniui ruošti įrengimas ar keitimas yra Valstybės remiama daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) priemonė. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 5 d. nutarimas Nr. 96)

Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklėse pakeisti daugiabučių namų plotai, apmokant arba kompensuojant namo atnaujinimo (modernizavimo)

projekto ar jo dalies parengimo, projekto vykdymo priežiūros ir projekto ekspertizės išlaidas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 22 d. nutarimas Nr. 40)

Daugiabučiams namams, kurių naudingasis plotas ne didesnis kaip 1499,99 kv. metrų, atnaujinti (modernizuoti) statybos rangos darbų pirkimai gali būti vykdomi kartu su daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto (techninio darbo projekto) parengimo paslauga.

Reglamentuoti alternatyvių paslaugų ir (ar) darbų pirkimų atvejai ir sąlygos, kai šių paslaugų ir (ar) darbų įsigyti per VšĮ CPO LT administruojamas elektronines pirkimų sistemas nepavyksta, nėra galimybės ar pirkimus vykdančias asmuo tai gali padaryti efektyvesniais būdais, racionaliau naudodamas tam skirtas lėšas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. balandžio 8 d. nutarimas Nr. 353)

Pakeitus šiluminės energijos sutaupymo, šiluminės energijos kainos pokyčio įvertinimo paklaidos koeficientą, koreguotas mėnesinės įmokos, susijusios su daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto investicijų apmokėjimu (neįskaitant pagal lengvatinio kredito sutartį mokamų palūkanų) įgyvendinus daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektą, tenkanti buto naudingojo ploto arba kitų patalpų bendrojo ploto 1 kv. metrui, atėmus teikiamą valstybės paramą, tenkančią daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) investicijų plane numatytoms energinį efektyvumą didinančioms priemonėms, apskaičiavimas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 9 d. nutarimas Nr. 1403)

Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos aprašas papildytas nuostatomis, kad atliekant kaštų ir naudos analizę kogeneracijai vertinti, atsižvelgiama į gamybos vertę vartotojui (šiluma ir elektra), kiek įmanoma, išorės naudą, pavyzdžiui, naudą aplinkai, sveikatai bei saugai ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio atžvilgiu. Taip pat poveikį ir kaštus, susijusius su darbo rinka, energetiniu saugumu ir konkurencingumu.

Taip pat pakeistas sutaupyta elektros energijos kiekiui, išreikštam kWh, apskaičiuoti taikomas koeficientas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas Nr. 916)

Siekiant nustatyti pagrindinius ateinančią dešimtmetį valstybėje siekiamus pokyčius, užtikrinančius pažangą socialinėje, ekonominėje, aplinkos ir saugumo srityse, patvirtintas 2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 998)

6.3. Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymai

Pakeistas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių sutaupyta energijos apskaičiavimo ir priežiūros tvarkos aprašas. Skaičiuojant efektyvumo politikos priemonių sutaupyta energiją, galima įskaičiuoti tik tokį sutaupyta galutinės energijos kiekį, kurį lemia įgyvendintos efektyvumo politikos priemonės, jei dėl tų priemonių imamas naujų atskirų veiksmų po 2020 m. gruodžio 31 d. Sutaupyta energijos kiekis, pasiektas po 2020 m. gruodžio 31 d., neturi būti įskaičiuotas į reikalaujamą sutaupyti energijos kiekį laikotarpiu nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. Tas energijos kiekis, kuris būtų sutaupyta, nepriklausomai nuo įgyvendintos efektyvumo politikos priemonės, neturi būti įskaičiuojamas vykdančias nacionalinius energijos vartojimo efektyvumo tikslus. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. rugpjūčio 24 d. įsakymas Nr. 1-260)

Pakeistas energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašas. Numatyta sudaryti susitarimus, kurie galiotų iki 2030 m. gruodžio 31 d. Švietimo ir konsultavimo priemonės tas pats turinys negali būti dubliuojamas, atkartojamas keliose to paties susitarimo priemonėse. Susitarimus laikyti tinkamai įvykdytais, kai apskaičiuotas energijos vartojimo sumažėjimas kasmet yra ne mažiau kaip 1 procentu tiekėjo patiektos energijos kiekio jo galutinės energijos vartotojams Lietuvos Respublikoje per praėjusius paskutinius kalendorinius metus, įgyvendinus susitartas arba tiekėjo pasirinktas kitas švietimo ir konsultavimo priemones. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. rugsėjo 4 d. įsakymas Nr. 1-276)

Pakeistos pastatuose įrengtų šildymo sistemų ir kombinuotųjų šildymo ir vėdinimo sistemų bei pastatų oro kondicionavimo ir kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų energinio

efektyvumo tikrinimo reglamentai ir metodikos. Reglamentuota, kad pastatuose atitiktis nustatytiems energijos vartojimo efektyvumo reikalavimams tikrinama: Pastatuose įrengtų šildymo sistemų ir kombinuotųjų šildymo ir vėdinimo sistemų, kurių vardinė atiduodamoji galia didesnė kaip 70 kW ir Pastatų oro kondicionavimo ir kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų, kurių vardinė atiduodamoji galia didesnė kaip 70 kW. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2020 m. rugsėjo 28 d. įsakymas Nr. 1-314 / 4-818) ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. rugsėjo 25 d. įsakymas Nr. 1-312)

Patvirtintas Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų, kurių bendras plotas yra lygus ar didesnis nei 250 kv. metrų, sąrašas (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. 1-417).

Siekiant šilumos vartotojams patikimiau ir kokybiškiau tiekti šilumos energiją bei mažinti energijos nuostolius, finansuoti projektą pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-K-102 priemonę „Šilumos tiekimo tinklų modernizavimas ir plėtra (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. 1-13)

Siekiant mažinti metinį pirminės energijos suvartojimą viešuosiuose pastatuose bei mažinti išmetamų į aplinką šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-V-101 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. gegužės 22 d. įsakymas Nr. 1-134)

Siekiant atnaujinti valstybei nuosavybės teise priklausančius šildomus ir (arba) vėsinamus viešuosius pastatus, kad pastatai atitiktų bent minimalius energinio naudingumo reikalavimus, skirtas finansavimas projektams pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T113 priemonę „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. birželio 16 d. įsakymas Nr. 1-155; 2020 m. liepos 14 d. įsakymas Nr. 1-199; 2020 m. liepos 30 d. įsakymas Nr. 1-228; 2020 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. 1-242; 2020 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. 1-297; 2020 m. rugsėjo 24 d. įsakymas Nr. 1-309; 2020 m. rugsėjo 29 d. įsakymas Nr. 1-315; 2020 m. spalio 9 d. įsakymas Nr. 1-336; 2020 m. spalio 9 d. įsakymas Nr. 1-335; 2020 m. spalio 15 d. įsakymas Nr. 1-343; 2020 m. spalio 28 d. įsakymas Nr. 1-350; 2020 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. 1-365; 2020 m. lapkričio 17 d. įsakymas Nr. 1-375; 2020 m. gruodžio 1 d. įsakymas Nr. 1-393; 2020 m. gruodžio 3 d. įsakymas Nr. 1-398; 2020 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. 1-415). Minėtais Energetikos ministro įsakymais skirtas 74,58 mln. eurų finansavimas 112 projektų, kuriuos įgyvendinus bus atnaujinta apie 300 tūkst. kv.m viešųjų pastatų ploto.

Siekiant įgyvendinti viešųjų pastatų atnaujinimo tikslus ir padidinti jų atnaujinimo projektų finansavimo patrauklumą pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr.1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. kovo 20 d. įsakymas Nr. 1-58; 2020 m. kovo 23 d. įsakymas Nr. 1-59; 2020 m. spalio 7 d. įsakymas Nr. 1-332)

Siekiant sumažinti energijos suvartojimą gatvių apšvietimo infrastruktūroje, patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-LVPA-T-116 priemonės „Gatvių apšvietimo modernizavimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. balandžio 30 d. įsakymas Nr. 1-113; 2020 m. liepos 2 d. įsakymas Nr. 1-189; 2020 m. liepos 2 d. įsakymas Nr. 1-189)

Skirtas finansavimas projektams pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-LVPA-T-116 priemonę „Gatvių apšvietimo modernizavimas“.

(Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. liepos 10 d. įsakymas Nr. 1-196; 2020 m. liepos 17 d. įsakymas Nr. 1-204; 2020 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. 1-244; 2020 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. 1-245; 2020 m. rugpjūčio 25 d. įsakymas Nr. 1-263; 2020 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. 1-265; 2020 m. rugsėjo 3 d. įsakymas Nr. 1-273; 2020 m. rugsėjo 11 d. įsakymas Nr. 1-292; 2020 m. rugsėjo 22 d. įsakymas Nr. 1-305; 2020 m. rugsėjo 24 d. įsakymas Nr. 1-308; 2020 m. spalio 1 d. įsakymas Nr. 1-326; 2020 m. gruodžio 10 įsakymas Nr. 1-414)

Patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-LVPA-T-116 priemonės „Gatvių apšvietimo modernizavimas“ kvietimo Nr. 1 rezervinių projektų sąrašas. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. spalio 26 d. įsakymas Nr. 1-348)

Siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą namų ūkiuose, kurie nėra prijungti prie centralizuotai tiekiamos šilumos sistemos, pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-V-111 priemonės „Katilų keitimas namų ūkiuose“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. balandžio 17 d. įsakymas Nr. 1-92; 2020 m. rugpjūčio 24 d. įsakymas Nr. 1-261; 2020 m. rugsėjo 14 d. įsakymas Nr. 1-295)

Finansuoti neefektyviai biomasę naudojančių katilų keitimui namų ūkiuose projektai pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-V111 priemonę „Katilų keitimas namų ūkiuose“. (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. gegužės 18 d. įsakymas Nr. 1-124; 2020 m. rugsėjo 10 d. įsakymas Nr. 1-284)

6.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai

Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2020 m. sąmatoje numatytos lėšos energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimui: gyvenamųjų namų ir visuomeninės paskirties pastatų modernizavimas, kitos priemonės, kurios leidžia efektyviausiai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį energetikos, pramonės, statybos, transporto, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir kitose srityse. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. kovo 12 d. įsakymas Nr. D1-143; 2020 m. liepos 2 d. įsakymas Nr. D1-408; 2020 m. rugsėjo 24 d. įsakymas Nr. D1-572; 2020 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. D1-706)

Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2020 m. sąmatą detalizuojančiame plane numatytos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės –Valstybės parama daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkams, įgyvendinantiems daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektus ; Fizinį asmenų vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų atnaujinimas (modernizavimas), pasiekiant ne mažesnę nei B namo energinio naudingumo klasę ir sumažinant skaičiuojamosios šiluminės energijos suvartojimo sąnaudas ne mažiau kaip 40% lyginant su skaičiuojamosios šiluminės energijos sąnaudomis iki atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo; Savivaldybėms priklausančių viešųjų pastatų atnaujinimas (modernizavimas), įgyvendinant Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programą. Taip pat numatytos Atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimo skatinimo, aplinkai palankių technologijų, tarp jų efektyvios energijos gamybos kogeneracijos būdu, diegimo priemonės. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. balandžio 3 d. įsakymas Nr. D1-187; 2020 m. gegužės 12 d. įsakymas Nr. D1-276; 2020 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. D1-320; 2020 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. D1-403; 2020 m. liepos 22 d. įsakymas Nr. D1-438; 2020 m. liepos 29 d. įsakymas Nr. D1-466; 2020 m. rugpjūčio 13 d. įsakymas Nr. D1-492; 2020 m. rugsėjo 25 d. įsakymas Nr. D1-575; 2020 m. spalio 14 d. įsakymas Nr. D1-632; 2020 m. spalio 16 d. įsakymas Nr. D1-637; 2020 m. lapkričio 23 d. įsakymas Nr. D1-705; 2020 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. D1-769).

Skirtas finansavimas projektams pagal Klimato kaitos programos lėšų naudojimo 2019 m. sąmatą detalizuojančio plano priemonę „Esamos įrangos modernizavimas pritaikant šilumos akumuliacijai, absorbcinių šilumos siurblių diegimas ir (ar) atsinaujinančių energijos išteklių (saulės

energijos elementai) panaudojimas centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje siekiant didinti energinį efektyvumą, esamų įrenginių naudojančių atsinaujinančius išteklius, apkrovimą ir atsinaujinančių energijos išteklių dalį“. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. kovo 18 d. įsakymas Nr. D1-153; 2020 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. D1-218; 2020 m. gegužės 11 d. įsakymas Nr. D1-272; 2020 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. D1-317)

Siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį transporto sektoriuje ir gerinti oro kokybę, patvirtintas Klimato kaitos programos priemonės „Elektromobilių įsigijimo fiziniams asmenims skatinimas“ kompensacinių išmokų tvarkos aprašas. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. D1-175); „Elektromobilių įsigijimo juridiniams asmenims skatinimas“ tvarkos aprašas. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. spalio 12 d. įsakymas Nr. D1-615; 2020 m. gruodžio 8 d. įsakymas Nr. D1-750); „Visuomeninio transporto ir kitų alternatyvių mažiau taršių judumo priemonių fiziniams asmenims skatinimas“ kompensacinių išmokų tvarkos aprašas (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. gegužės 11 d. įsakymas Nr. D1-269)

Siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, patvirtintas Klimato kaitos programos priemonės „Privačių juridinių asmenų energijos vartojimo efektyvumo įgyvendinimo pagal energijos audito ataskaitas“ tvarkos aprašas, kuris nustato privačių juridinių asmenų projektų paraiškų, mokėjimo prašymų ir ataskaitų pateikimo, vertinimo reikalavimus, įsipareigojimų vykdymo priežiūros tvarką ir sąlygas. Taip pat nustato bendruosius reikalavimus tinkamoms finansuoti išlaidoms. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. D1-417)

Siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį viešojo sektoriaus pastatuose, didinti šių pastatų energinį naudingumą, patvirtintas Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų mokėjimo savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimui tvarkos aprašas (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. birželio 16 d. įsakymas Nr. D1-359; 2020 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. D1-828)

Siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir individualių gyvenamųjų namų šiluminės energijos suvartojimo sąnaudas, patvirtintas Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų teikimo fiziniams asmenims vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų atnaujinimui (modernizavimui) tvarkos aprašas, kuris nustato projekto registracijos formų pateikimo, vertinimo, kompensacinių išmokų pateikimo, skyrimo ir įsipareigojimų vykdymo priežiūros tvarką ir sąlygas. Taip pat nustato bendruosius reikalavimus tinkamoms finansuoti išlaidoms. Kompensacinės išmokos fiziniams asmenims teikiamos fizinių asmenų vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų atnaujinimui (modernizavimui), pasiekiant ne mažesnę nei B namo energinio naudingumo klasę ir sumažinant skaičiuojamosios šiluminės energijos suvartojimo sąnaudas ne mažiau kaip 40% lyginant su skaičiuojamosios šiluminės energijos sąnaudomis iki atnaujinimo (modernizavimo). (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. balandžio 7 d. įsakymas Nr. D1-201)

Siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį daugiabučių namų ūkio sektoriuje ir didinti energetinį efektyvumą, patvirtintas Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų saulės energijos technologijų, šilumos siurblių ir šilumos saugyklų panaudojimas šilumos energijai gaminti, karštam vandeniui ruošti ir (ar) elektros energijai gaminti atnaujintuose (modernizuotuose) daugiabučiuose namuose, neprijungtuose prie centralizuotos šildymo sistemos, siekiant nulinio šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo lygio, skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašas. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. gegužės 26 d. įsakymas Nr. D1-303; 2020 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. D1-805)

Patvirtintos Klimato kaitos programos priemonių valstybės pagalbos schemas:

- „Miesto ir priemiestinio viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas, skatinant naudoti elektra, biometanu, suslėgtomis gamtinėmis dujomis, suskystintomis gamtinėmis dujomis varomas transporto priemonės“. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. gegužės 26 d. įsakymas Nr. D1-302; 2020 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. D1-423);

- „Taršių technologijų keitimo mažiau taršiomis skatinimas Europos Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje dalyvaujančiose įmonėse“. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. gegužės 26 d. įsakymas Nr. D1-309);

- „Transporto priemonių, naudojančių elektrą, suslėgtąsias gamtines dujas, suskystintąsias gamtines dujas, biometaną, vandenilį, išigijimas ir joms reikalingos infrastruktūros sukūrimas ir (ar) plėtra, užtikrinant bazinį sukurtos infrastruktūros vartotoją“. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. D1-397; 2020 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. D1-481)

Atlikti pakeitimai Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo tvarkos apraše. Atnaujintos Klimato kaitos programos projektų administravimo nuostatos, sankcijas dėl projektų finansavimo sutarčių nevykdymo taikys Aplinkos projektų valdymo agentūra. Projektas papildomas priedu dėl pagrindinių pažeidimų rūšių ir finansinių pataisų dydžių. Pakeistas priedas „Išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimo vertinimo metodika“. ŠESD metodika naudojama įvertinti Klimato kaitos programos lėšomis finansuojamų projektų efektyvumą. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. gegužės 28 d. įsakymas Nr. D1-315)

Klimato kaitos programos kompensacinių išmokų daugiabučių namų vidaus šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimui tvarkos apraše numatyta, kad įgyvendinus daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemų modernizavimo projektą, turi būti pasiektas ne mažesnis kaip 2 proc. energinio efektyvumo sutaupymas pagal Tvarkos aprašo 2 priede nurodytus energinio efektyvumo rodiklius. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. liepos 27 d. įsakymas Nr. D1-454)

Pakeista pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertų kvalifikacijos kėlimo programa. Reglamentuotas mokymų įgyvendinimo būdas- 39 valandų trukmės kvalifikacijos kėlimo kursai. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. liepos 28 d. įsakymas Nr. D1-462)

Pakeistos Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nuostatos. Fiksuojami ekonominiai programos įgyvendinimo rodikliai; vietoje netikslių duomenų apie faktinį energijos suvartojimą atnaujintuose (modernizuotuose) daugiabučiuose namuose fiksavimo, nustatoma, kad atnaujintuose (modernizuotuose) daugiabučiuose namuose fiksuojami skaičiuotini sutaupyti energijos rodikliai; siekiant efektyviai spręsti išylančias problemas dėl projektų kokybės nustatoma, kad atrankinis atnaujintų (modernizuotų) daugiabučių namų energinis auditas ir (ar) statinių (projektų) ekspertizė po atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo atliekamas pagal poreikį. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. liepos 24 d. įsakymas Nr. D1-451)

Siekiant tobulinti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projekto (ar jo dalies) rengimo, projekto (ar jo dalies) ekspertizės atlikimo, statybos techninės priežiūros paslaugų ir statybos rangos darbų pirkimo sąlygas, pakeistas Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto (ar jo dalies) rengimo, projekto (ar jo dalies) ekspertizės atlikimo, statybos techninės priežiūros paslaugų ir statybos rangos darbų pirkimo tvarkos aprašas. Numatyta galimybė statybos rangos darbus pirkti kartu su techninio darbo projekto parengimo paslaugomis. (Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. spalio 12 d. įsakymas Nr. D1-608)

6.5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymai

Pakeistos Viešosios elektromobilių įkrovimo infrastruktūros plėtros gairės. Jose numatyta, kad visa viešoji elektromobilių įkrovimo infrastruktūra turi būti pritaikyta naudotis visų visuomenės grupių atstovams, vairuojantiems elektromobilių. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. 3-319)

Iš 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 4.5.1 konkrečiam uždaviniui „Skatinti darnų judumą ir plėtoti aplinkai draugišką transportą siekiant sumažinti anglies dioksido išmetimus“ įgyvendinti, skirtas finansavimas:

- elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo kūrimui Marijampolėje. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. sausio 2 d. įsakymas Nr. 3-1)

-elektromobilių įkrovimo prieigų įrengimui Birštono mieste (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. spalio 5 d. įsakymas Nr. 3-593)

- ekologiškų viešojo transporto priemonių išigijimui Jonavos mieste (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. 3-409)

- naujų ekologiškų Kauno miesto viešojo transporto priemonių (troleibusų) įsigijimui (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. spalio 29 d. įsakymas Nr. 3-652)

Pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“:

- 04.5.1-TID-R-518 priemonės „Vietinio susisiekimo viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. kovo 12 d. įsakymas Nr. 3-132; 2020 m. birželio 25 d. įsakymas Nr. 3-388);

- 04.5.1-TID-V-517 priemonės „Miesto viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. kovo 16 d. įsakymas Nr. 3-138; 2020 m. spalio 12 d. įsakymas Nr. 3-612);

- 04.5.1-TID-V-515 priemonės „Elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo kūrimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. 3-537);

- 04.5.1-TID-R-516 priemonės „Pėsčiųjų ir dviračių takų rekonstrukcija ir plėtra“ projektų finansavimo sąlygų aprašas. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. rugsėjo 17 d. Nr. 3-556; 2020 m. lapkričio 12 d. Nr. 3-690);

- 04.5.1-TID-R-514 priemonės „Darnaus judumo priemonių diegimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas. (Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. kovo 19 d. įsakymas Nr. A1-151; 2020 m. rugsėjo 17 d. įsakymas Nr. 3-557; 2020 m. spalio 2 d. įsakymas Nr. 3-589)

6.6. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymai

Pakeistas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkią ir vidutinį verslą konkurencingumą skatinimas“ ir 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ jungtinės priemonės Nr. J03-IVG-T „Dalinis palūkanų kompensavimas“ projektų finansavimo sąlygų aprašas Nr. 1. (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2020 m. vasario 12 d. įsakymas Nr. 4-91; 2020 m. balandžio 3 d. įsakymas Nr. 4-201; 2020 m. balandžio 10 d. įsakymas Nr. 4-220)

7. Valstybės pastatų atitiktis energinio naudingumo reikalavimams

Lietuva įgyvendindama Energijos efektyvumo direktyvos 2012/27/ES (toliau – Direktyva) 5 straipsnio reikalavimus, sudarė centrinės valdžios viešųjų pastatų sąrašą, kuris buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. 1-7 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašo patvirtinimo“ (toliau – Sąrašas Nr.1-7). Sąrašo Nr. 1-7 centrinės valdžios pastatų, kurių pastato energinio naudingumo klasės yra A, B ir C ir D, E, F, G klasių ir be klasių, plotas atitinkamai yra 942 526 m², 1 068 759 m² ir 1 154 686 m².

Į šį plotą taip pat yra įtraukti oficialiai saugomi kaip tam tikros aplinkos dalis arba dėl savo ypatingos architektūrinės ar istorinės vertės pastatai (204 614 m²), kuriems pagal Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio 2 dalį taikoma išimtis ir nešildomi pastatai (139 575 m²). Viso oficialiai saugomi, nešildomi ir perduoti (arba buvę) savivaldybių nuosavybėn pastatai sudaro 344 189 m², nuo kurių privaloma atnaujinti norma neturėjo būti skaičiuojama. Todėl perskaičiavus **bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2014 m. metinė norma yra 56 378 (1 068 759 + 1 154 686 – 344 189) x 0,03) m².**

Pažymėtina, kad vadovaujantis Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis t. y. per 2014 m. centrinės valdžios institucijos pateikė duomenis, kad nebenaudoja ir atsisako 33 447 m² pastatų ploto (2016 metų Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos pažangos ataskaita siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų), taip pat remiantis centrinės valdžios institucijų

pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2014 metais iš Sąrašo Nr. 1-7 buvo atnaujinta 34 725 m² ploto pastatų. Iš viso 2014 metais atnaujinta ir atsisakyta naudoti 68 195 m² ploto pastatų.

Atsižvelgiant, kad 2014 metais buvo atnaujinta ir nebenaudojama 68 195 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota **privaloma atnaujinti 2015 metais metinė norma yra 54 332** (1 068 759 + 1 154 686 – 344 189 - 68195) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2015 metais centrinės valdžios institucijos nebenaudoja ir atsisakė bei atnaujino 62 612 m² pastatų ploto (iš kurių 2 143 m² nebenaudoja ir atsisakė, o 60 469 m² pastatų ploto buvo atnaujinta).

Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 5 dalimi, Lietuva Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 1-63 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ atnaujino pastatų sąrašą, kurių plotas didesnis nei 500 m². Pagal šį pastatų sąrašą centrinės valdžios pastatų, kurių pastato energinio naudingumo klasės yra G, F, E ir D ir be klasių, plotas atitinkamai sudaro 1 600 676 m² ir 993 953 m². Taip pat Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. 1-291 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų – valstybinio administravimo subjektų naudojamų pastatų nuo 250 iki 500 kv. metrų sąrašo patvirtinimo“ patvirtintame nuo 250 iki 500 kv. metrų sąrašė pastatų, kurių energinio naudingumo klasės yra G, F, E ir D ir be klasių, plotas atitinkamai sudaro 7 488 m² ir 174 925 m². Šiuose plotuose taip pat buvo įtraukti oficialiai saugomi ir nešildomi pastatai sudaro 344 189 m², nuo kurių privaloma atnaujinti norma neturėjo būti skaičiuojama. Atėmus šį ir 2015 metais atnaujintą ir atsisakytą plotus **apskaičiuota privaloma 2016 metais atnaujinti metinė norma yra 71 107** ((1 600 676 + 7 488 + 993 953 + 174 925 – 344 189 – 62612) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis 2016 metais centrinės valdžios institucijos nebenaudoja ir atsisakė – 41 217 m² bei atnaujino 49 017 m² pastatų ploto, viso 91 017 m².

Atsižvelgiant, kad 2016 metais buvo atnaujinta ir nebenaudojama 91 017 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota **privaloma atnaujinti 2017 metais metinė norma yra 68 377** ((2 370 241 – 91 017) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis, centrinės valdžios institucijos 2017 metais atnaujino 82 658 m² pastatų ploto.

2017 metais buvo atnaujinta 82 658 m² pastatų ploto, **bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti 2018 metais metinė norma yra 65 897** ((2 279 224 – 82658) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis centrinės valdžios institucijos 2018 metais nebenaudoja ir atsisakė – 31 216 m², atnaujino 11 217 m² pastatų ploto, iš viso 42 433 m².

2018 metais buvo atnaujinta 42 433 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota **privaloma atnaujinti 2019 metais metinė norma yra 64624** ((2 196 566 – 42 433) x 0,03) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis centrinės valdžios institucijos 2019 metais nebenaudoja ir atsisakė 24 831 m², atnaujino 44 614 m² ir iš viso 69 445 m².

2019 metais buvo atnaujinta 69 445 m² pastatų ploto, bendra apskaičiuota **privaloma atnaujinti 2020 metais metinė norma yra 62 541** ((2 154 133– 69 445) x 0,03)) m². Vadovaujantis Direktyvos 5 straipsnio 4 dalies nuostatomis, remiantis centrinės valdžios institucijų pateiktais duomenimis ir pastatų energinio naudingumo sertifikatų registro duomenimis centrinės valdžios institucijos 2020 metais nebenaudoja ir atsisakė 63 169 m², atnaujino 24 720 m², iš viso 87 889 m².

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo veiksmų plane ir Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programoje siekiant įgyvendinti Direktyvos 5 str. išipareigojimus buvo planuota per 2014 – 2020 m. laikotarpį atnaujinti apie 470 tūkst. kv. metrų centrinės valdžios viešųjų

pastatų. Per minėtą laikotarpį Lietuvos centrinės valdžios institucijos atnaujino, nebenaudoja arba atsisakė iš viso 504 249 m² pastatų ploto, arba 34 249 m² daugiau nei planuota.

Nuo 2014 iki 2020 metų viešųjų pastatų neatitinkančių minimalių energinio naudingumo reikalavimų, privaloma atnaujinti ar perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, siekiant perduoti, nugriauti ar atnaujinti ir faktiškai atnaujintų arba atsisakytų plotų duomenys pateikti 7.1 lentelėje.

7.1 lentelė. Viešųjų pastatų neatitinkančių minimalių energinio naudingumo reikalavimų, privaloma atnaujinti ar perduoti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui, siekiant perduoti, nugriauti ar atnaujinti ir faktiškai atnaujintų arba atsisakytų plotų dalis

Rodikliai	Viešųjų pastatų plotas, m ²							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
Bendras renovuotinas viršijančių 500 m ² plotą F, E, D klasių pastatų plotas	1879256	1811061						
Bendras renovuotinas viršijančių 500 m ² plotą ir nuo 250 iki 500 m ² ploto G, F, E, D klasių ir be klasių pastatų plotas			2370241	2279224	2196566	2154133	2084688	1977257
Bendra apskaičiuota privaloma atnaujinti metinė 3 proc. norma	56378	54332	71107	68377	65897	64624	62 541	443256*
Atnaujinta arba atsisakyta naudoti iš viso:	68195	62612	91017	82658	42433	69445	87889	504249
atnaujinta	34725	60469	49800	82658	11217	44614	24720	
atsisakyta pagal Direktyvos 5 str. 4 dalį	33470	2143	41217	0	31216	24831**	63169	

* Energijos vartojimo efektyvumo didinimo veiksnių plane iki 2020 m. pabaigos planuota atnaujinti, nebenaudoti arba atsisakyti 470 tūkst. m² pastatų ploto.** atsisakytų pastatų plotai patikslinti rengiant Lietuvos Respublikos 2019 m. pažangos siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ataskaitą, atsizvelgiant į iš Valstybės įmonės Turto bankas gautą informaciją

8. Energija, sutaupyta taikant alternatyvias priemones

8.1. Daugiabučių namų atnaujinimas

Siekiant įgyvendinti Direktyvos 2012/27/ES 7 straipsnio reikalavimus iki 2020 metų, 2015 m. vasario 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 213 buvo pakeista Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa.

Minėtos programos uždavinių įgyvendinimas 2014–2019 m., priemonių gyvavimo laikotarpiai ir bendras sutaupyta energijos kiekis iki 2020 m.:

1. Užtikrinti Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos reikalavimus atitinkančių daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų finansavimą ir įgyvendinimą – teikti lengvatinius kreditus ir kitą įstatymų nustatytą valstybės paramą butų ir kitų patalpų savininkams, skatinti butų ir kitų patalpų savininkų iniciatyvą įgyvendinti energiją taupančias priemones.

Vadovaujantis Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėsenos duomenimis, kuriuos pateikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir Būsto energijos taupymo agentūra, 2019 m. buvo atnaujinti 285 daugiabučiai pastatai. Remiantis pateiktais duomenimis sutaupyta energijos kiekis **2019 m. yra 103,53 GWh.**

Pastatų atnaujinimo priemonių gyvavimo laikotarpis yra 20 metų.

Bendras sutaupyta energijos kiekis nuo **2014 iki 2019 m. (iki 2020 m.) yra 2971,08 GWh.**

		1,62	1,62	1,62	1,62	1,62	1,62	9,72
			1,63	1,63	1,63	1,63	1,63	8,15
				1,14	1,14	1,14	1,14	4,56
							Viso:	2971,08

* Ignalinos programos pateikti sutaupytos energijos kiekiai yra Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, 1 uždavinio apimtyje, todėl bendrajame sutaupytos energijos kiekyje jie nesumuojami

8.2. Akcizai ir mokesčiai degalams

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2019 m. Lietuvoje buvo sunaudota apie 1667,7 tūkst. tonų dyzelino, 246,1 tūkst. tonų benzino ir 96,2 tūkst. tonų suskystintų naftos dujų.

Lietuvoje degalams buvo taikytas 21 proc. pridėtinės vertės mokestis, t. y. 6 procentiniais punktais didesnis nei Europos Sąjungos nustatytas 15 proc. minimalus dydis. Taip pat benzinui taikytas akcizas 21 proc. (+0,08 euro/l) viršijo nustatytą Europos Sąjungos minimalų akcizo dydį benzinui, o akcizas suskystintoms naftos dujoms yra 243 proc. (+0,18 euro/l) didesnis už Europos Sąjungos minimalų akcizo dydį suskystintoms naftos dujoms. Susumavus didesnių mokesčių ir akcizų įtaką galima teigti, kad benzino kaina buvo 13,9 proc., dyzelino – 5,2 proc., o suskystintų naftos dujų – 64,7 proc. aukštesnės dėl didesnių mokesčių ir akcizų nei vidurkis Europos Sąjungoje.

Pateikiame informaciją apie Lietuvos metodiką, kurioje praktinis energijos sutaupymų dėl energijos mokesčių apskaičiavimas paremtas bendroju pusiausvyros modeliu.

Pirmajame etape yra įvertinamas energijos vieneto (transporto degalų) kainos skirtumas (pasikeitimas) dėl skirtingo dydžio mokesčių:

$$\frac{E_{TaxP} - E_{EUminTaxP}}{E_{EUminTaxP}} = \Delta p$$

Čia:

E_{TaxP} – energijos vieneto (transporto degalų) kaina su atitinkamų verčių mokesčiais Lietuvoje;

$E_{EUminTaxP}$ – apskaičiuota vidutinė energijos vieneto (transporto degalų) kaina su ribiniais minimaliais atitinkamais mokesčių įverčiais Europos Sąjungoje;

Δp – mokesčių skirtumas (mokesčių įtaka) energijos vieneto kainai (transporto degalų).

Antrajame etape yra apskaičiuojamas prognozuojamas energijos (transporto degalų) suvartojimas, jeigu nebūtų taikomi atitinkamo dydžio mokesčių įverčiai. Elastingo įvertis patenka į šį antrą etapą:

$$E_{ActualCons} \times \frac{1}{1 + \Delta p \times el_{accepted}} = E_{Cons w/o tax}$$

Čia:

$E_{ActualCons}$ – faktinis energijos (transporto degalų) suvartojimas;

$el_{accepted}$ = - atitinkamos kuro rūšies elastingumo įvertis nurodytais metais, atsižvelgiant į studijos „Lietuvoje taikomų mokesčių įtakos energijos ir energijos išteklių suvartojimui įvertinimas“ rezultatus. Perskaičiuoti sutaupymų dydžiai pateikiami 3 lentelėje.

$E_{Cons w/o tax}$ – prognozuojamas energijos (transporto degalų) suvartojimas, jeigu nebūtų atitinkamų mokesčių dydžių.

Trečiajame etape yra apskaičiuojami energijos sutaupymai dėl mokesčių:

$$E_{Cons w/o tax} - E_{ActualCons} = E_{savings}$$

Čia:

$E_{savings}$ – energijos sutaupymai iš mokesčių priemonės.

Siekiant nustatyti degalų kainų elastingumus Energetikos ministerija užsakė tyrimą-studiją „Lietuvoje taikomų mokesčių įtakos energijos ir energijos išteklių suvartojimui įvertinimas“, kuri nustatė Lietuvai aktualius degalų ir energijos kainų trumpojo laikotarpio kainų elastingumus (toliau

– TLKE) ir ilgojo laikotarpio kainų elastingumus (toliau – ILKE). Studijoje nustatyti šie degalų ir energijų kainų elastingumai, kurie pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė

Metai	Benzinas		Dyzelinas		Suskystintos naftos dujos	
	TLKE	ILKE	TLKE	ILKE	TLKE	ILKE
2014	-0,67	-1,49	-0,28	-0,17	-0,40	-3,16
2015	-0,46	-1,01	-0,41	-0,26	-0,05	-0,31
2016	-0,48	-1,14	-0,40	-0,26	-0,04	-0,24
2017	-0,48	-1,13	-0,39	-0,25	-0,04	-0,25
2018	-0,43	-1,02	-0,38	-0,25	-0,03	-0,21
2019	-0,42	-1,03	-0,37	-0,24	-0,05	-0,27
2020	-0,29	-0,71	-0,31	-0,20	-0,06	-0,34

Atsižvelgiant į studijos rezultatus, teikiame kasmet perskaičiuotus energijos sutaupymus kiekvienai kuro rūšiai nuo 2014 iki 2019 mteų taikant tik ILKE.

3 lentelė

Kuro rūšis	Sutaupyta energijos kiekis, GWh							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
Benzinas	480,76	388,59	458,26	434,01	404,58	432,34	*	
Dyzelinas	129,11	207,92	226,13	237,29	249,23	253,86	*	
Suskystintos naftos dujos	348,30	118,38	92,61	54,48	51,343	58,82	*	
Viso:	958,17	714,89	776,99	725,79	705,15	745,03	*	4626,04

* 2020 metų sutaupymai bus apskaičiuoti gavus duomenis apie degalų suvartojimą 2020 metais

8.3. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimas

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie programas ir priemones, skirtas viešųjų pastatų atnaujinimui, siekiant mažinti energijos suvartojimą. Duomenis pateikė už atitinkamas programas ir priemones atsakingos/įgyvendinančios institucijos.

Viešosios paskirties pastatų atnaujinimo bendras sutaupyta energijos kiekis apibendrinamas 8.3 lentelėje.

8.3 lentelė. Viešosios paskirties pastatų atnaujinimo bendra sutaupyta energija, GWh

Nr.	Programa/Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis, GWh							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
8.3.1	Viešųjų pastatų programa						2,54	2,54	5,08
8.3.1.1	04.3.1-VIPA-V-101 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“						-	-	
8.3.1.2	04.3.1-VIPA-T113 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“						-	-	
8.3.1.3	04.3.1-FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje infrastruktūroje“						1,76	1,76	3,53

Nr.	Programa/Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis, GWh							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
8.3.1.4	04.3.1-FM-F-002 „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“						0,78	0,78	1,56
8.3.2	Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu		10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	64,80
				7,09	7,09	7,09	7,09	7,09	35,45
					0,61	0,61	0,61	0,61	2,44
8.3.3	Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu		7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	46,20
				4,32	4,32	4,32	4,32	4,32	21,60
8.3.4	Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo (modernizavimo) programa		0,81	0,81	0,81	0,81	0,81	0,81	4,86
				5,80	5,80	5,80	5,80	5,80	28,98
					0,56	0,56	0,56	0,56	2,23
8.3.5	Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo (modernizavimo), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas programa		6,63	6,63	6,63	6,63	6,63	6,63	39,78
				9,33	9,33	9,33	9,33	9,33	46,65
					-	-	-	-	-
						-	-	-	-
							-	-	-
8.3.6	Valstybės investicijų, Klimato kaitos ir kitos programos			0,919	0,919	0,919	0,919	0,919	4,59
					8,710*	8,710	8,710	8,710	34,84
						1,987*	1,987	1,987	5,96
							4,428	4,428	8,86
8.3.7	Ignalinos regiono visuomeninių pastatų programa		9	9	9	9	9	9	54,00
				15,52	15,52	15,52	15,52	15,52	77,60
					21,2	21,2	21,2	21,2	84,80
						-	-	-	-
							0,22	0,22	0,44

Nr.	Programa/Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis, GWh							
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Viso
8.3.8	Savivaldybių viešųjų pastatų projektai, įgyvendinantys energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones				0,274	0,274	0,274	0,274	1,10
						0,965	0,965	0,965	2,89
							0,272	0,272	0,54
Viso:									573,70

* Sutaupymai patikslinti, atsižvelgiant į pagal Klimato kaitos programą atnaujintų savivaldybių pastatų pateiktų ataskaitų ir pastatų energinių sertifikatų duomenis.

8.3.1. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa

Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328 „Dėl Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos patvirtinimo“ (toliau – Viešųjų pastatų programa). Siekiant, kad kasmet būtų renovuojama mažiausiai 3 proc. bendro valstybei nuosavybės teise priklausančių ir jos naudojamų šildomų ir (arba) vėsinamų viešųjų pastatų patalpų ploto, Lietuvos Respublikos Vyriausybė tvirtindama Viešųjų pastatų programą nustatė šiuos tikslus:

- iki 2020 metų atnaujinti 700 tūkst. kv. metrų viešųjų pastatų ploto, iš jų Valstybei nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų ploto – 470 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija); Savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų ploto – 230 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija);
- iki 2020 metų sutaupyti 60 GWh metinės pirminės energijos atnaujintuose viešuosiuose pastatuose.

Viešųjų pastatų programa nustato pagrindinį reikalavimą pastatų atnaujinimui, t. y. pastatas po atnaujinimo turi pasiekti ne mažesnę kaip C pastato energinio naudingumo klasę. Viešųjų pastatų programa finansuojama Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos struktūrinių investicijų fondų, tarptautinių organizacijų, privačių investuotojų ir kitų šaltinių lėšomis.

Viešųjų pastatų programą įgyvendina Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos patvirtintos priemonės: 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-V-101 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“; 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“; 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ priemonės Nr. 04.3.1-FM-F-002 „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“ ir 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ priemonės Nr. 04.3.1-FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje infrastruktūroje“.

Priemonių 04.3.1-VIPA-V-101 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas“ ir 04.3.1-VIPA-T-113 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“ iš atsakingos/įgyvendinančiosios institucijos UAB „Viešųjų investicijų ir plėtros agentūra“ projektai 2019 metais buvo įgyvendinimo stadijoje ir energijos sutaupymai dar nepasiekti. Priemonės

04.3.1-FM-F-002 „Savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimas“, vadovaujantis UAB „Viešųjų investicijų ir plėtros agentūra“ duomenimis, 2019 m. sutaupyta 0,78 GWh. **2019 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupytos energijos kiekis **iki 2020 m. yra 1,56 GWh**. 2019 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

Priemonės 04.3.1-FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje infrastruktūroje“ vadovaujantis UAB „Viešųjų investicijų ir plėtros agentūra“ duomenimis, 2019 m. sutaupyta 1,76 GWh. **2019 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupytos energijos kiekis **iki 2020 m. yra 3,53 GWh**. 2019 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

8.3.2. Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos VP3-3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonė VP3-3.4-ŪM-03-V „Viešosios paskirties pastatų renovavimas nacionaliniu lygiu (toliau – Viešosios paskirties pastatų renovavimo nacionaliniu lygiu priemonė), vadovaujantis VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. sutaupyta 0,61 GWh. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupytos energijos kiekis **iki 2020 m. yra 102,69 GWh**. 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES fondų lėšomis finansuotų projektų įgyvendinimas buvo baigtas 2015 m. gruodžio 31 d. ir už jų įgyvendinimą Lietuva sėkmingai atsiskaitė Europos Komisijai 2017 m. kovo 28 d. Dėl šios priežasties naujų sutaupymų periodu 2018-2020 metais nesusidaro.

8.3.3. Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos VP3-3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonė VP3-3.4-ŪM-04-R „Viešosios paskirties pastatų renovavimas regioniniu lygiu (toliau – Viešosios paskirties pastatų renovavimo regioniniu lygiu priemonė), vadovaujantis VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. atnaujintų pastatų ir naujų sutaupymų nebuvo. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupytos energijos kiekis **iki 2020 m. yra 67,80 GWh**. 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES fondų lėšomis finansuotų projektų įgyvendinimas buvo baigtas 2015 m. gruodžio 31 d. ir už jų įgyvendinimą Lietuva sėkmingai atsiskaitė Europos Komisijai 2017 m. kovo 28 d. Dėl šios priežasties naujų sutaupymų periodu 2018-2020 metais nesusidaro.

8.3.4. Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo programa

Įgyvendinant Aukštųjų mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų bendrabučių atnaujinimo (modernizavimo) programą, UAB Viešųjų investicijų plėtros agentūros pateiktais duomenimis, 2017 m. sutaupyta 0,56 GWh. **2015–2017 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupytos energijos kiekis **iki 2020 m. yra 36,07 GWh**. 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

8.3.5. Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo programa

Apie Švietimo įstaigų pastatų atnaujinimo (modernizavimo), sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas, programos įgyvendinimo 2018–2019 metais rezultatus duomenų negauta. **2015–2017**

metais įdiegtų priemonių bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **86,43 GWh**. 2015 - 2017 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

8.3.6. Valstybės investicijų, Klimato kaitos ir kitų programų viešosios paskirties pastatai

Igyvendinant Valstybės investicijų programą bei panaudojant kitas valstybės biudžeto lėšas, remiantis Lietuvos Respublikos ministerijų ir joms pavaldžių įstaigų pateiktais duomenis apie jų valdomus viešosios paskirties pastatus, kurie buvo atnaujinti, 2019 m. sutaupyta energijos kiekis 4,428 GWh. Pažymėtina, kad prie 2017 ir 2018 metų sutaupyta energijos pridėti Klimato kaitos programos lėšomis finansuotų projektų energijos sutaupymai. **2016–2019 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **54,25 GWh**. 2016 - 2019 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

8.3.7. Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių visuomeninės paskirties pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai

Kita iš Ignalinos regiono visuomeninių pastatų programos tinkamų finansuoti sričių yra Ignalinos atominės elektrinės regiono savivaldybių visuomeninės paskirties pastatų energijos efektyvumo didinimo projektai. Remiantis Centrinės projektų valdymo agentūros pateikta informacija apie atnaujintus visuomeninės paskirties pastatus Visagino savivaldybėje 2019 m. buvo sutaupyta 0,2205 GWh.

Pažymėtina, kad dėl techninės klaidos 2016 m. pažangos siekiant nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo tikslų ataskaitoje 7,55 GWh - 2015 m. ir 14,26 GWh – 2016 m. buvo priskirta Valstybės investicijų programą atnaujintų pastatų sutaupyta energijai. Ištaisius minėtą klaidą pagal Ignalinos programą **2015–2019 metais atnaujintų pastatų** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **216,84 GWh**. **2018 m. pagal Ignalinos programą energijos sutaupymų nebuvo.**

2015 – 2019 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

Pastatų atnaujinimo priemonių gyvavimo laikotarpis yra 25 metai.

8.3.8. Savivaldybių viešųjų pastatų projektai, įgyvendinantys energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones

Igyvendinant energijos efektyvumo didinimo priemones savivaldybių viešuosiuose pastatuose, remiantis VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros duomenimis, **2019 m.** sutaupyta **0,272 GWh**. **2017–2019 metais įdiegtų priemonių** bendras sutaupyta energijos kiekis **iki 2020 m.** yra **4,54 GWh**. 2017–2019 metais sutaupyti energijos kiekiai pateikiami 8.3 lentelėje.

8.4. Energijos vartojimo auditai pramonės įmonėse

Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, kaip paskirtoji institucija atlieka energijos vartojimo audito atlikimo proceso priežiūrą Lietuvos Respublikoje. Paskirtoji institucija atlieka energijos vartojimo audito ataskaitų atitikties patikrą ir kokybės priežiūrą.

Prievolė įmonėms, kurios nėra smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai (toliau – didelės įmonės) atlikti energijos vartojimo auditą, atsirado įgyvendinant Direktyvos 2012/27/ES energijos vartojimo efektyvumo nuostatas. Direktyvoje 2012/27/ES 8 straipsnyje numatyta, kad Valstybės narės užtikrina, kad įmonės, kurios nėra mažos ir vidutinės, privalėtų bent kas ketverius metus atlikti energijos vartojimo auditą.

Energetikos ministras patvirtino didelių įmonių, energijos vartojimo audito atlikimo ir ataskaitų teikimo priežiūros tvarkos aprašą. Energijos vartojimo audito atlikimo, audito ataskaitos parengimo ir jos pateikimo viešajai įstaigai Lietuvos energetikos agentūrai tvarką nustato minėtasis tvarkos aprašas. Didelės įmonės pirmą kartą pateikti audito ataskaitą Lietuvos energetikos agentūrai privalėjo ne vėliau kaip iki 2017 m. liepos 1 d.

Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, vadovaudamasi didelių įmonių, energijos vartojimo audito atlikimo ir ataskaitų teikimo priežiūros tvarkos aprašu ir gautais didelių įmonių sąrašais iš Tarpžinybinės mokestinių duomenų saugyklos, kasmet iki gruodžio 31 d. informuoja dideles įmones apie jų prievolę kitais metais iki gruodžio 5 d. pateikti jai audito ataskaitą. Apie prievolę pateikti energijos vartojimo audito ataskaitą 2019 m. buvo informuotos 37 įmonės. Audito ataskaitas pateikė 17 įmonių. 3 įmonės informavo apie atliekamą auditą. 16 įmonių pateikė informaciją, kad neturi prievolės atlikti audito (neturi pastatų, transporto priemonių valdomų nuosavybės teise, metinės energijos sąnaudos nuosavybės teise priklausančiame turte sudaro mažiau 20 proc.) 1 įmonė informacijos nepateikė (bankrutavusi).

8.4.1. Lietuvos Respublikos Ekonomikos ir inovacijų priemonė „Auditas pramonei LT“

Lietuvoje Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir biudžeto lėšomis yra remiamos pramonės įmonės, siekiančios atlikti energijos vartojimo auditą ir diegti audito ataskaitoje rekomenduojamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 4-933 „Dėl 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioriteto įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir Nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo“, patvirtinta veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ įgyvendinimo priemonė Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“.

Priemonės Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“ remiama veikla – energijos vartojimo audito atlikimas pramonės įmonėse, o finansavimo forma – negražinamoji subsidija. Pretenduoti į Europos Sąjungos paramą pagal šią priemonę gali pareiškėjai:

- labai mažos, mažos ir vidutinės pramonės įmonės;
- didelės pramonės įmonės, jeigu energijos vartojimo auditas atliekamas papildomai su energijos vartojimo auditu, privalomu pagal Direktyvą 2012/27/ES.

Pagal priemonę Nr. 04.2.1-LVPA-K-804 „Auditas pramonei LT“ 2018 m. atlikta 11 energijos vartojimo auditų pramonės įmonėse, o už 2019 metus duomenys nepateikti. Energijos sutaupymo duomenų nėra. Atliktuose audituose siūlomos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės turi būti įdiegtos per 3 metus nuo audito atlikimo. Atsakingos institucijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, duomenimis energijos vartojimo ir vartojimo pokyčių informacija nėra kaupiama bei vertinama kaip priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodiklis. Dėl šios priežasties, atsakinga institucija negali pateikti skaitinės energijos sutaupymų išraiškos.

8.4.2. Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalies susigrąžinimo lengvata pramonės įmonėms

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. vasario 20 d. nutarimu Nr. 182, pakeitus Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašą, nustatyta viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalies susigrąžinimo tvarka. Vadovaujantis šia tvarka elektros energijai imlios įmonės gali pasinaudoti lengvata mokant už viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančias paslaugas, susijusias su elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius (toliau – AEI VIAP). Šia lengvata įmonės gali pasinaudoti už laikotarpį nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2028 m. gruodžio 31 d. Įmonės, neturinčios pradeltų VIAP lėšų mokėjimų ir per metus sunaudojančios daugiau nei 1 GWh elektros

energijos, gali susigražinti 85 procentus AEI VIAP kainos dalies, sumokėtos už per praėjusius kalendorinius metus suvartotą elektros energijos kiekį, viršijantį 1 GWh. Susigražintas AEI VIAP lėšas įmonės skiria geriausių energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių diegimui, kurios rekomenduojamos energijos vartojimo audite, atliktame laikantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme nustatytos tvarkos. VIAP lėšas susigražinti pretenduojančios įmonės turi daug potencialo diegti geriausias energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir siekti didesnio energijos vartojimo sumažinimo. Įmonės jau pradėjusios diegti priemones, tačiau energijos vartojimo sumažinimas dar nepasiektas.

8.5. Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas

Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo ir Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 „Dėl Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuostatomis. Šių susitarimų tikslas – šviesti ir konsultuoti vartotojus apie energiją taupančias priemones ir sprendimus, kurie keičia vartotojų elgseną ir įpročius didinant energijos vartojimo efektyvumą.

2019 m. pabaigoje buvo sudaryti 69 galutinės energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir energijos tiekimo įmonių energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais.

Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, kaip įgaliota institucija vykdyti švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę, 2020 m. II ketvirtyje tikrino tiekėjų švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimo dokumentus.

Dažniausiai tiekėjų energijos kiekio sutaupymai pasiekti įgyvendinus priemones „Informacijos skelbimas interneto svetainėse“ bei „Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose“. Įgyvendinant šio tipo priemones vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimus pasirašę tiekėjai sudaro sąlygas visiems vartotojams susipažinti su aktualia teikiama informacija. 2019 metais įgyvendinat šias priemones dažniausiai teikta bendroji informacija, būtiniai energijos taupymo patarimai, kurie populiariai aprašyti, todėl lengvai suprantami galutiniams vartotojams. Didesnis potencialas taupyti energiją yra įgyvendinant priemonę „Konsultacijos atvykus pas vartotoją“, kurios įgyvendinimo metu atliekama vartotojo energetinio objekto apžiūra, jo trūkumų identifikavimas bei rekomendacijų energijos efektyvumo didinimo klausimais teikimas. Daug tiekėjų susitarimuose planavo šią priemonę, tačiau įgyvendinant priemonę juos ribojo laiko, finansiniai, žmogiškieji išteklių, dėl ko tiekėjo darbuotojams tiesiogiai pavyko aplankyti tik dalį savo galutinių vartotojų.

Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, kaip įgaliota institucija vykdyti energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę, patikrino reprezentatyvią duomenų imtį energijos tiekėjų 2017–2019 metų laikotarpiu deklaruotų energijos taupymo priemonių energijos sutaupymų bei šių sutaupymų skaičiavimo metodus. Bendras energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimus su Energetikos ministerija sudariusių energijos tiekėjų sutaupytos energijos kiekis pateikiamas 8.5 lentelėje.

Sutaupyta energijos kiekis **2019 m.** siekia **149,86 GWh**.

8.5 lentelė. Bendras sutaupytos energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis, GWh				
	2017	2018	2019	2020	Viso
Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai	41,86	201,05	149,86	-	392,77
Viso:					392,77

8.6. Energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimas

Susitarimai su energetikos įmonėmis dėl energijos taupymo yra viena iš Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme numatytų energijos taupymo priemonių.

Šiuose susitarimuose dalyvauja didžiosios šalies elektros ir dujų sektoriaus (perdavimo sistemų ir skirstomųjų tinklų operatoriai) bendrovės, kurios susitarimuose įsipareigoja tiesiogiai inicijuoti ir dalyvauti įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones pas galutinius vartotojus ir pasiekti individualiai nustatytus galutinės energijos sutaupymus.

Susitarimai sudaryti 2017 m., o iki 2020 m. gruodžio 31 d. įmonės įsipareigojo pasiekti šiuos galutinės energijos sutaupymus: elektros energijos perdavimo bendrovė LITGRID AB įsipareigojo sutaupyti **146,60 GWh**, dujų perdavimo operatorius AB „Amber Grid“ – **122,54 GWh**, o AB „Energijos skirstymo operatorius“ ir Energetikos ministerija abipusiu susitarimu 2019 m. patikslino skirstymo operatoriaus įsipareigojimą sutaupyti **1536,00 GWh** energijos pas galutinius vartotojus. Papildomai 2019 m. buvo sudarytas dvišalis energijos sutaupymo susitarimas tarp Energetikos ministerijos ir AB „Vilniaus šilumos tinklai“, kuriuo šilumos tiekėjas įsipareigojo sutaupyti **0,0426 GWh** energijos pas galutinius vartotojus iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Viešojo įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, kaip įgaliota institucija vykdyti energijos sutaupymo susitarimų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę, patikrino reprezentatyvią duomenų imtį energetikos įmonių 2017–2019 metų laikotarpiu deklaruotų energijos taupymo priemonių energijos sutaupymų bei šių sutaupymų skaičiavimo metodus. Bendras energijos sutaupymo susitarimus su Energetikos ministerija sudariusių energetikos įmonių sutaupyta energijos kiekis pateikiamas 8.6 lentelėje.

8.6 lentelė. Bendras sutaupyta energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis, GWh				
	2017	2018	2019	2020	Suma
Energijos sutaupymo susitarimai su Energetikos įmonėmis	439,07	339,74	339,74	339,74	1458,29
		54,40	54,40	54,40	163,21
			16,05	16,05	32,11
				0,00	0,00
Viso:					1653,61

*Skaitinės vertės patikslintos pagal Lietuvos energetikos agentūros atliktą surinktų duomenų patikrinimą

8.7 Viešojo transporto parko atnaujinimas

Įgyvendinant energijos efektyvumo uždavinius transporto sektoriuje, didelis dėmesys skiriamas darniam judrumui miestuose plėtoti, eismo saugai gerinti, intelektinėms transporto sistemoms diegti, efektyvesnėms transporto priemonėms diegti, aplinkai nekenksmingo transporto plėtrai. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ finansinėmis paramos priemonėmis 04.5.1-TID-V-517 „Miesto viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“ bei 04.5.1-TID-R-518 „Vietinio susisiekimo viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“, savivaldybių administracijos yra skatinamos atnaujinti viešojo transporto priemones į naujas, efektyvesnes bei aplinkai nekenksmingas. Priemonių finansavimo forma – negrąžinamoji subsidija.

2018 - 2019 m. viešojo transporto priemonės buvo atnaujintos Radviliškio, Šiaulių miesto, Klaipėdos miesto, Vilniaus miesto, Panevėžio miesto, Kauno miesto savivaldybėse.

Viešojo transporto parko atnaujinimo sutaupyta energijos kiekiai pateikiami 8.7 lentelėje.

8.7 lentelė. Transporto priemonių sutaupyta energijos kiekis, GWh

Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis*, GWh			
	2018	2019	2020	Suma
Viešojo transporto parko atnaujinimas	1,07	1,07	1,07	3,20
		1,66	1,66	3,31
			0,00	6,51

*Skaitinės vertės patikslintos pagal Lietuvos energetikos agentūros atliktą surinktų duomenų patikrinimą

Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremtas kiekvieno projekto transporto priemonių techninių parametrų įvertinimu: metine rida (km), kuro ar energijos suvartojimu nuvažiuotam 100 km atstumui.

8.8 Klimato kaitos, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos

Lietuvos Respublikoje Klimato kaitos valdymo priemonėms papildomai finansuoti 2010 metais Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatyme įteisinta **Klimato kaitos programa**, kurios lėšomis numatyta teikti paramą įgyvendinant energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo priemones, susijusias su gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų modernizavimui, kitiems projektams, kurie leidžia efektyviausiai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį energetikos, pramonės, statybos, transporto, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir kitose srityse, įgyvendinti. Programos lėšos naudojamos vadovaujantis kasmet tvirtinama programos lėšų naudojimo sąmata ir jos detalizuojančiais planais. Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-275, yra nustatyta, kad ne mažiau kaip 40 procentų programos lėšų turi būti skiriama energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo projektams. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais Klimato kaitos programos lėšų naudojimo sąmatos ir jas detalizuojantys planai (kuriuose nustatoma ir finansavimo suteikiant subsidijas intensyvumas) ir pagal kuriuos įgyvendintus projektus skaičiuotas energijos taupymas, patvirtinti:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. D1-129 „Dėl Klimato kaitos programos lėšų naudojimo 2019 m. sąmatos patvirtinimo“

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. D1-328 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2018 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. D1-67 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2018 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. D1-279 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2017 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. D1-450 „Dėl - Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2017 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. D1-130 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2016 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. D1-165 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2016 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. vasario 17 d. įsakymu Nr. D1-127 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2015 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. D1-278 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2015 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. D1-118 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2014 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. D1-286 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2014 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. D1-280 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2013 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. D1-310 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2013 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. D1-248 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2012 m. sąmatos patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-300 „Dėl Klimato kaitos specialiosios programos lėšų naudojimo 2012 m. sąmatą detalizuojančio plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikoje taip pat energijos taupymo priemonės yra diegiamos teikiant finansinę paramą subsidijų forma pramonės ir kitoms verslo įmonėms pagal **Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programą**, įteisinta Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymu. Šios programos lėšų naudojimo, investicinių projektų atranką, finansavimo sąlygas bei įgyvendinimo priežiūrą reglamentuoja Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšomis finansuojamų investicinių projektų įgyvendinimo ir priežiūros tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. 437 (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos apraše nustatyta, kad finansinė parama subsidijų forma teikiama Lietuvoje veikiančioms juridiniams asmenims, įgyvendinantiems aplinkos apsaugos investicinius projektus ir kuriuos įgyvendinus sumažėja neigiamas ūkinės veiklos poveikis aplinkai ir užtikrinamas įgyvendinto projekto tęstinis aplinkos apsaugos efektas. Tvarkos apraše nustatyta, kad finansinė parama (subsidijos) teikiamos pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu kasmet patvirtintas finansavimo kryptis. Pagal minėtas finansavimo kryptis viena remiamų prevencinių projektų rūšių yra Projektai, susiję su į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekį mažinančių gamybos technologijų diegimu, kuriuos įgyvendinus ne tik mažėja išmetamų į aplinką teršalų kiekiai, bet ir gaunamas energinis efektas, pvz. šilumos energijos ir kitos produkcijos gamintojams įdiegus technologines priemones (ekonomaizerius bei šilumos siurblius) iš išmetamų dūmų arba aušinimo įrenginių yra atgaunama iki 20 proc. energijos. Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo finansavimo kryptys ir pagal kuriuos įgyvendintus projektus skaičiuotas energijos taupymas, patvirtintos:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. D1-446 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2018 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. D1-361 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2017 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. D1-153 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2016 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. D1-92 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2015 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-452 „Dėl Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų naudojimo **2014 m.** finansavimo krypčių patvirtinimo“;

Pagal Klimato kaitos ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programų sutaupytos energijos kiekiai pateikiami 8.8.1 ir 8.8.2 lentelėse.

8.8.1 lentelė. Bendras sutaupytos energijos kiekis pagal Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programą, GWh

Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis*, GWh							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Suma
Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programa	11,93	11,93	11,93	11,93	11,93	11,93	11,93	83,54
		4,52	4,52	4,52	4,52	4,52	4,52	27,10
			6,23	6,23	6,23	6,23	6,23	31,13
				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					0,00	0,00	0,00	0,00
						0,00	0,00	0,00
Viso:							0,00	141,77

Pagal programos kryptis buvo diegiami ekonomaižeriai skirti efektyvesnei šilumos gamybai pramonės ir verslo objektuose. Laikotarpiu 2014-2018 m. faktiškai buvo įdiegta 2,812 MW suminės galios ekonomaižerių, skirtų efektyviam šilumos atgavimui iš išeinančių katilų dūmų. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremta papildomu šilumos atgavimo principu, kur pagrindiniai skaičiavimuose naudojami rodikliai yra: įrenginių galia, įrenginių įrengimo metai bei ekvivalentinis įrenginių darbo valandų skaičius.

8.8.2 lentelė. Bendras sutaupytos energijos kiekis pagal Lietuvos klimato kaitos programą, GWh

Priemonė	Sutaupytos energijos kiekis*, GWh							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Suma
Lietuvos klimato kaitos programa	20,69	20,69	20,69	20,69	20,69	20,69	20,69	144,86
		36,02	36,02	36,02	36,02	36,02	36,02	216,14
			96,26	96,26	96,26	96,26	96,26	481,30
				15,78	15,78	15,78	15,78	63,11
					25,75	25,75	25,75	77,24
						20,60	20,60	41,20
Viso:							0,00	1023,84

*Skaitinės vertės patikslintos įvertinus oficialaus reprezentatyvaus šaltinio, 2021 m. Lietuvos ilgalaikės renovacijos strategijos duomenis.

Pagal programos kryptis buvo modernizuojami šilumos gamybos įrenginiai bei pastatai. Šilumos gamybos įrenginių keitimas yra skirta efektyvesnei šilumos gamybai visuomeninės paskirties bei gyvenamosios paskirties pastatuose, pakeičiant neefektyvius šilumos gamybos įrenginius efektyvesniais, naudojančiais atsinaujinančių išteklių energiją. Per 2019 m. faktiškai buvo įdiegta 1,47 MW suminės galios efektyvių biokuro katilų bei 4,5 MW suminės galios šilumos siurblių, vietoje senų neefektyvių katilų. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremtas pirminio kuro (šilumos gamybos įrenginyje) poreikio sumažėjimu, kuris yra reikalingas pagaminti metinį šilumos energijos kiekį (8.9 skyrius).

Pastatų atnaujinimas (modernizavimas) yra skirtas gyvenamosios paskirties pastatų energetinių charakteristikų pagerinimui. 2019 m. buvo atnaujinta pastatų ploto iš žemiausių ir/ar neturinčių energetinės klasės pastatų į B klasės pastatus – 19 687 kv. m. Energijos sutaupymų apskaičiavimo principas (metodika) paremtas energijos sąnaudų 1 kv. m. palyginimu prieš pastatų modernizavimą ir po, pagal pastatų energinio naudingumo sertifikatų duomenis.

8.9 Papildomos energijos efektyvumo didinimo priemonės, kurių Lietuva imasi, kad pasiektų 2020 m. tikslus

Siekdama tinkamai įgyvendinti nustatytus energijos efektyvumo tikslus 2020 metams, Lietuva imėsi papildomų energijos efektyvumo didinimo priemonių diegimo. 2019 m. buvo įdiegta nauja energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonė namų ūkių sektoriuje – šilumos gamybos įrenginių keitimas. Priemonės tikslas paskatinti gyventojus namų ūkiuose pasikeisti neefektyvius šilumos gamybos įrenginius, tiekiančius šilumą į vandens pagrindu veikiančią šildymo sistemą, efektyvesniais įrenginiais, naudojančiais atsinaujinančių išteklių energiją, kad vienoje arba keliose uždarse erdvėse būtų pasiektas ir išlaikomas reikiamas patalpos temperatūros lygis. Skatinimo forma – kompensacinės išmokos. Skatinamos tik aplinkai draugiškos ir efektyviausios naujos technologijos: biokuro katilai, atitinkantys 5 klasės efektyvumo ir emisijų išmetamų teršalų reikalavimus pagal Lietuvos standartą LST EN 303-5:2012 „Šildymo katilai. 5 dalis. Rankomis ir automatiškai pakraunami kietojo kuro šildymo katilai, kurių vardinė šiluminė galia iki 500 kW. Terminija, reikalavimai, bandymai ir ženklavimas“; šilumos siurbiai, kurių energijos šaltinis yra geoterminė energija, energijos šaltinio paskirstymo terpė vanduo (žemė-vanduo), o naudingumo koeficientas, nurodytas įrenginio techninėje dokumentacijoje, vadovaujantis 2013 m. rugpjūčio 2 d. Europos Komisijos reglamentu Nr. 813/2013, kuriuo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB nustatomi patalpų šildytuvų ir kombinuotųjų šildytuvų ekologinio projektavimo reikalavimai (COP) esant standartinėms veikimo sąlygoms (arba nurodytas prie +7 °C lauko oro temperatūros) ne mažesnis kaip 3,5; šilumos siurbiai, kurių energijos šaltinis yra hidroterminė energija, energijos šaltinio paskirstymo terpė vanduo (vanduo-vanduo), o naudingumo koeficientas, nurodytas įrenginio techninėje dokumentacijoje, vadovaujantis 2013 m. rugpjūčio 2 d. Europos Komisijos reglamentu Nr. 813/2013, kuriuo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB nustatomi patalpų šildytuvų ir kombinuotųjų šildytuvų ekologinio projektavimo reikalavimai (COP) esant standartinėms veikimo sąlygoms (arba nurodytas prie +7 °C lauko oro temperatūros) ne mažesnis kaip 3,5; šilumos siurbiai, kurių energijos šaltinis yra aeroterminė energija, energijos šaltinio paskirstymo terpė vanduo (oras-vanduo), o naudingumo koeficientas, nurodytas įrenginio techninėje dokumentacijoje, vadovaujantis 2013 m. rugpjūčio 2 d. Europos Komisijos reglamentu Nr. 813/2013, kuriuo įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB nustatomi patalpų šildytuvų ir kombinuotųjų šildytuvų ekologinio projektavimo reikalavimai (COP) prie +7 °C lauko oro temperatūros, ne mažesnis kaip 3,0. Pagal šią priemonę pasiekti energijos sutaupymai pateikti 8.9 lentelėje.

8.9 lentelė. Bendras sutaupyta energijos kiekis dėl pakeistų šilumos gamybos įrenginių, GWh

Priemonė	Sutaupyta energijos kiekis, GWh				
	2017	2018	2019	2020	Suma
Šilumos gamybos įrenginių keitimas (1120 vnt.; 12,7 MW)	-	-	55,8	55,8	111,6
Viso:					111,6

Šios priemonės energijos sutaupymų apskaičiavimo metodika yra patvirtinta 2019 m. sausio 17 d. energetikos ministro įsakymu Nr. 1-12 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.2-LVPA-V-111 priemonės „Katilų keitimas namų ūkiuose“ projektų finansavimo sąlygų aprašo Nr. 1 patvirtinimo“. Lyginamas kiekvieno naujo ir pakeisto seno šilumos gamybos įrenginio pirminio kuro ar energijos poreikis, reikalingas pagaminti metinį šilumos kiekį namų ūkyje.

Kiekvieno šilumos gamybos įrenginio, atskirai seno ir naujo, pirminio kuro ar energijos poreikis, išreikštas energijos ekvivalentiniu dydžiu (kgne) apskaičiuojamas pagal formulę:

$$PK_P = \frac{RK_K}{\check{S} \times N_K} \times PKK$$

čia:

PK_P – Pirminio kuro ar energijos poreikis (kgne);

RK_K – Reikalingas pagaminti šilumos kiekis namų ūkyje per metus (kWh). Apskaičiuojamas pagal formulę $RK_K = G_{kW} \times H_{VAL}$, kur:

G_{kW} – įrenginio galia (kW) arba seno įrenginio galia pagal namų ūkio plotą priimant, kad 10 m² bendro ploto šilumos poreikiui pagaminti yra reikalingas 1 kW galingumo įrenginys;

H_{VAL} – ekvivalentinis įrenginio veikimo valandų skaičius per metus, reglamentuotas Europos Komisijos 2013 m. kovo 1 d. gairėse 2013/114/ES. Atsižvelgiant į Lietuvos klimato sąlygas jos yra sekančios:

Įrenginys	Ekvivalentinis įrenginio veikimo valandų skaičius per metus, val.
Šilumos siurblys oras–vanduo ir biokuro katilas	1 710
Šilumos siurblys žemė–vanduo ir vanduo–vanduo	2 470

\check{S} – Kuro apatinis šilumingumas (kaloringumas), kurio ekvivalentinė vertė, reglamentuota 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB IV priede:

Pirminio kuro ar energijos rūšis	Š, kWh
Malkos (standartinė 25 % drėgmė), kg	3,833
Pjuvenų granulės (standartinė 10 % drėgmė), kg	4,667
Elektra, kWh	1

N_K – Šilumą gaminančio įrenginio naudingumo koeficientas. Naujojo ir senojo įrenginio naudingumo koeficientas nurodytas įrenginio techniniame pase.

PKK – Pirminio kuro ar energijos perskaičiavimo į ekvivalentinį energijos vienetą koeficientas:

Pirminio kuro ar energijos rūšis	PKK , kgne
----------------------------------	--------------

Malkos (standartinė 25 % drėgmė), kg	0,33
Pjuvenų granulės (standartinė 10 % drėgmė), kg	0,401
Elektra, kWh	0,086